

ДРУШТВО ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК
И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ
И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ У БЕОГРАДУ

РЕПУБЛИЧКИ ЗИМСКИ СЕМИНАР 2021.

Издавач

Друштво за српски језик и књижевност Србије

За издавача

Весна Ломпар, председник Друштва за
српски језик и књижевност Србије

Уредници

Босиљка Милић, секретар Друштва
Вељко Брборић, потпредседник Друштва
Зона Мркаљ, потпредседник Друштва
Славко Петаковић, заменик председника Друштва

Коректура

Марија Запутил

Тираж

150 примерака

ISBN 978-86-81130-01-8

ДРУШТВО ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК
И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ
И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ У БЕОГРАДУ

РЕПУБЛИЧКИ ЗИМСКИ СЕМИНАР 2021.

НАСТАВА СРПСКОГ ЈЕЗИКА И
КЊИЖЕВНОСТИ
У ОСНОВНОЈ И СРЕДЊИМ ШКОЛАМА

Београд
2021

ДРУШТВО ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ У БЕОГРАДУ

62. ТРАДИЦИОНАЛНИ РЕПУБЛИЧКИ ЗИМСКИ СЕМИНАР ЗА НАСТАВНИКЕ И ПРОФЕСОРЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

НОВИНЕ У НАСТАВИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА
И КЊИЖЕВНОСТИ

(од нових садржаја до нових начина на који
се настава може изводити)

Петак, 29. јануар 2021.

ПЛЕНАРНА ИЗЛАГАЊА

- 09.00–10.00 **Отварање Семинара**
Поздравна реч председника и потпредседника Друштва
Поздравна реч представника Филолошког факултета
Поздравна реч представника Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије
Проглашење награђених ученика за најбољи средњошколски писмени задатак и наставника за најбољу методичку припрему, као и за вођење литерарних и лингвистичких секција, листова и часописа основних и средњих школа.
- 10.00–10.45 **Фантастика, хорор и хумор у *Петом лептиру* Уроша Петровића** (проф. др Љиљана Пешикан-Љуштановић)

- 11.00–11.45 **Шта је правилно – Јовановић или ЈовАнов-вић? – о акценту презимена** – (др Рада Стијовић)
- 12.00–12.45 **Место романа у систему српске књижевности 1950–2020.** (проф. др Михајло Пантић)
- 13.00–13.45 **О значењима глаголских времена у српском језику** (проф. др Душка Кликовац)
- 14.00–14.45 **О приповеткама Драгише Васића** (проф. др Мило Ломпар)
- 15.00–15.45 **Дијалекатски темељи генетске структуре српског језика** (проф. др Михаило Шћепановић)
- 16.00–16.45 **Борхес и постмодернизам** (проф. др Јован Попов)
- 17.00–17.45 **Хипонимија и паронимија у наставној теорији и пракси** (проф. др Душанка Вујовић)
- 18.00–18.45 **Онлајн настава и УЧЕЊЕ** (Катарина Алексић)
- 19.00–19.45 **О функционалним стиливима у школским програмима** (проф. др Илијана Чутура)

Субота, 30. јануар 2021.

РАДИОНИЦЕ

Напомена: У сваком термину понуђене су по две радионице, а бира се само једна.
Тако ће сваки наставник моћи да присуствује раду шест радионица.

10.00–10.45

Дијалекат у настави српског језика (Власта Ценић)
Настава српског језика и књижевности испред камере и иза ње (мр Весна Муратовић)

11.00–11.45

Мозаик метода у настави српске средњовековне књижевности (др Елизабета Каралић)

Игрице као наставно средство у настави српског језика и књижевности (Драгана Дејановић Ковачевић)

12.00–12.45

Школа 21. века – јесмо ли кадри на страшном месту постојати? (мр Анђелка Петровић)

Љубав, смрт и снови у делу Е. А. Поа (мр Гордана Павловић)

13.00–13.45

Изазови у настави српског као нематерњег језика (проф. др Весна Крајишник)

Употреба дигиталних алата у настави српског језика и књижевности (Соња Марјановић)

14.00–14.45

ПАУЗА

15.00–15.45

Улога професора српског језика у овладавању методологије израде научног рада (др Биљана Бранић Латиновић)

Пројектна настава књижевности у дигиталном окружењу (мр Јелена Чолић)

16.00–16.45

Синхрони и асинхрони приступи у организацији пројектне наставе на даљину (Милан Петровић)

Од пергамента до слике са нета (почеци словенске писмености у свету дигитализације) (мр Наташа Распоповић)

17.00–17.45

Представљање издања Друштва: књиге и часописи
(проф. др Вељко Брборић); **Е-мисија** (Марина Панић)

18.00–18.45

Разговор с писцем (са Весном Алексић разговор води проф. др Радивоје Микић)

Недеља, 31. јануар 2021.

РАДИОНИЦЕ

Напомена: У сваком термину понуђене су по две радионице, а бира се само једна.
Тако ће сваки наставник моћи да присуствује раду четири радионице.

10.00–10.45

Инстаграм у настави српског језика (Јелена Братић)
Иновације у наставним програмима: паронимија у савременом српском језику (мр Весна Николић)

11.00–11.45

Блог као пример асинхроног учења у настави језика и књижевности (мр Зорица Ивановић)
Мотив страха у Андрићевим делима у наставном програму за основну и средњу школу (др Ружа Перуновић и мр Наташа Будимир)

12.00–12.45

Од прве бразде до прве плате – повезивање традиције и савремености кроз књижевна дела (др Ружица Јовановић)

Медијска писменост у настави српског језика и књижевности (доц. др Виолета Кеџман)

13.00–13.45

Интерактивност у настави на даљину – примери и искуства (Олгица Спасојевић)

Литерарна секција у дигиталном окружењу (Ивана Ковачевић)

14.00–15.00

ПАУЗА

15.00–16.30

Годишња скупштина Друштва

НАПОМЕНА

Управа Друштва задржава право измене програма.

ТАКМИЧЕЊЕ УЧЕНИКА СРЕДЊИХ ШКОЛА ИЗ КЊИЖЕВНОСТИ

ДРУШТВО ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ
РАЗВОЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ЗАДУЖБИНА „ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ”

ТАКМИЧЕЊЕ УЧЕНИКА СРЕДЊИХ ШКОЛА ИЗ КЊИЖЕВНОСТИ У ШКОЛСКОЈ 2020/21. ГОДИНИ

Награда за најуспешније писмене задатке

Друштво за српски језик и књижевност Србије, бавећи се унапређивањем књижевне и језичке културе, спроводи такмичење из књижевности у изради најбољег школског писменог задатка. Уводећи ово такмичење у школе, Друштво је сматрало да у тематику такмичења, поред књижевних тема, треба увести и оне којима се обележавају годишњице и јубилеји значајних писаца и културних догађаја који ће својом актуелношћу подстицати развијање и богаћење изражајних могућности ученика. Циљ такмичења је усавршавање писмености и подстицај на свестраније и дубље проучавање књижевне уметности.

Такмичење из књижевности улази у групу оних такмичења која факултети вреднују на класификационим испитима.

Према Пропозицијама, ово такмичење није обавезно за све школе, нити за све разреде, ни за сва одељења у школи, па ни за све ученике у једном одељењу. Задаци се раде као други школски писмени задатак искључиво на утврђене теме, у свескама за писмене задатке које професор прегледа, исправља, оцењује, образлаже оцену и потписује пуним именом и презименом. Понуђене теме нису везане за поједини разред, већ наставници одлучују коју тему ће дати у ком разреду. Стручни активи бирају два рада из школе и

шаљу их Републичкој комисији до 15. децембра текуће године.

Ове године такмичење је посвећено обележавању два јубилеја: 200 година од рођења Фјодора Михаиловича Достојевског и 100 година од рођења Добрице Ћосића, а ученици су имали могућност да одаберу и једну од две шире постављене теме, посвећене народној књижевности или лирској песми, по сопственом нахођењу.

Такмичење је обухватило израду другог школског писменог задатка на једну од следећих тема:

1. Народна књижевност као вечита инспирација литерарних стваралаца
2. Речено и неречено у једној лирској песми
3. „Ништа на свету није теже од искрености и нема ништа лакше од ласкања” (Достојевски)
4. *Корени Добрице Ћосића*

И ове године која је по свему другачија од претходних, у Друштво за српски језик и књижевност Србије су пристигли одабрани писмени задаци. У ужи избор ушло је њих тринаест. Задаци на овогодишњем такмичењу показатељ су врло високе писмености и језичке културе наших ученика, а посебно су били занимљиви они међу њима који носе стилску упечатљивост и оригиналност.

Имајући наведено на уму, Комисија је донела одлуку да награди писмене задатке 6 (шест) ученика. Истовремено се награђују и њихови професори који су их за ово такмичење припремали. Комисија се захваљује свим ученицима и наставницима на учешћу у овом такмичењу, и упућује срдачне честитке награђеним ученицима и њиховим професорима.

ПРВА НАГРАДА

1. **Миа Шолак, IV разред**, Средња школа „Свилајнац”, Свилајнац
(предметни професор: Лидија Бојчовска)
2. **Петра Костић, III разред**, Прва крагујевачка гимназија, Крагујевац
(предметни професор: Марио Бадјук)

ДРУГА НАГРАДА

1. **Лазар Величковић, III разред**, Гимназија „Јован Скерлић”, Владичин Хан
(предметни професор: Душанка Станковић)
2. **Наталија Павић, I разред**, Мачванска средња школа, Богатић
(предметни професор: Наташа Ђурић)

ТРЕЋА НАГРАДА

1. **Јасна Козица, IV разред**, Медицинска школа, Ужице
(предметни професор: Оливера Шопаловић)
2. **Доротеја Радоичић, IV разред**, Пожаревачка гимназија, Пожаревац
(предметни професор: Милена Анђелковић)

Републичка комисија

1. Проф. др Зона Мркаљ, Филолошки факултет, Београд, потпредседник Друштва
2. Проф. др Славко Петаковић, Филолошки факултет, Београд, заменик председника Друштва
3. Мр Верица М. Ракоњац Павловић, члан Управе Друштва
4. Јасмина Станковић, члан Управе Друштва
5. Мср Марија Запутил, технички секретар Друштва

ПИСМЕНИ ЗАДАТАК НАГРАЂЕН ПРВОМ НАГРАДОМ

Миа Шолак, IV разред

Средња школа „Свилајнац”, Свилајнац

РЕЧЕНО И НЕРЕЧЕНО У ЈЕДНОЈ ЛИРСКОЈ ПЕСМИ

Децембар, 1920, Нови Сад. У оронулој хотелској соби, у којој месечина обасјава сваки кутак, једини знак живота допире од дубоког младићевог дисања, звонког гласа који одзвања читавом просторијом. На том бледом, уснулом лицу, ишараном превремено добијеним борама као првим знацима раног сазревања, осликава се неки немир и узбуђеност, уобичајено расположење за читаво послератно доба. Ипак, на тренутке се јавља и некакво блажено стање чија топлина, обузимајући га читавим телом, ствара утисак радости и среће. А онда поново наступају бол и јад, разбукте се свом својом снагом и немилосрдно сруче сву тежину живота и несрећне ратне судбине, продубљујући тако сукоб пређашњег и садашњег стања у њему. У тој мучној борби светле и тамне стране људског бића, потреба да се пронађе мир има снагу да изнедри револуционарне мисли и идеје и тако отвори потпуно нове путеве схватања живота и света. Међутим, тај процес није унапред одређен и након највеће трагедије која је задесила људски род у скорој историји слично се тако може јавити и мисао супротна претходној – мисао која одаљава биће од коначног смираја. Ипак, није ли вечито трагање за местом духовног мира и склада заправо главна сврха човековог постојања? Ако јесте, она мора бити коначна и овичена одговором, макар то било и болно сазнање да се до мира никада не може доћи.

Најзад, после доста времена, у покушају да се макар приближи таквом простору блаженства и спокоја, младић

устаде, погледа у Месец и седе за сто да би у крајњој екстази преточио све своје мисли и слутње у песму.

Много година касније, људи ће и даље узалудно покушавати да одгонетну право значење младићевих стихова које, кријући се иза бројних симбола и метафора, ипак остаје слободно и неухватљиво за сваког ко се усуди да га анализира. О чему ли је он могао да размишља док су се речи незадрживо низале једна за другом по хартији, попут бујице, у даху?

О идиличној земљи или простору савршено изолованом од сваког бола и страдања. Наиме, послератна стварност са којом се суочило друштво почетком 20. века створила је неутољиву глад за уточиштем и хармонијом у човеку или бар њеним привидом. Довољна је била мисао да постоји острво благостања и животне енергије, па да се јави чежња за даљинама и непознатим и да то постане основна људска потреба. То је потреба за постојањем имагинарне обећане земље чија мисао да уопште постоји одржава човека као главни извор његове егзистенције.

Или су пак његове речи посве биле само иронија. Будући да је био бунтовничке природе и узавреле крви што због порекла, али и као одраз читаве једне генерације која је преживела најстрашније облике човековог уништавања, стихови су писани као израз његовог незадовољства и убеђења да склада уопште и нема. Дакле, његова песма кроз мноштво боја, сензација и неоромантичарских мотива можда је ту да завара читаоца где остаје сакривена од свог правога смисла за који је неопходно дубље тумачење, а не пуко доживљавање као код било које лирске песме. У том светлу, може се поставити питање: – Да ли је уопште могуће писати о налажењу склада и хармоније кад упркос човековој жељи за излазом из потпуне беде и очаја, крвави догађаји у рату још увек громогласно одјекују у њему? Није ли чак и апсурдно да један човек преживљавајући најтеже време у историји људског постојања говори о некаквом духовном складу и трагању за дубљим законом и смислом? Тако се

сваки покушај човека да се после рата избори са сопственом свешћу, која га свакодневно кињи и баца у агонију, завршава безуспешно, па се може рећи да је налажење мира само привид – то је само бунцање човека који је сишао са ума или начин да се иронијом опише сав парадокс тог покушаја.

Овај бесни младић иде и даље, неуморан и трепет. Спреман је да се бори чак и против тако баналних ствари, у поређењу са страдањем, као што су устаљени песнички обрасци, где он ипак налази довољно снаге да се упркос послератним недаћама бори и против мирнодопског песничког система. Доста је било „свакидашњих метафора, целе-миле стихова и хризантема...”.

А можда се ипак само ломи између носталгије према свом завичају и љубави према поменутој земљи. Лепота бескрајног плаветнила мора насупрот потоку који неуморно тече завичајем, слике црвених корала док румени први плод дрвета трешње у родном крају, непремостива даљина непознатих острва и бледило нежног женског лица стварају контраст новог и старог. Све су то одрази борбе за сећањима, покушаји да се сачувају стара, већ избледела, и заволе нова, још увек не тако блиска. Предела и мисао тако савршено постављени! Све те лелујаве боје и њихове магловите контуре које, стварајући везе једне са другима чине савршену складну целину, мозаик саткан од љубави и туге. Оваква живописна поређења и нестварне песничке слике учиниће да оно што је неповратно изгубљено у завичају буде надомештено имагинарним у туђини.

Децембар, 1920, Нови Сад. У оронулој хотелској соби, у којој месечина обасјава сваки кутак, једини знак живота допире од дубоког младићевог дисања, звонког гласа који одзвања читавом просторијом. Његовој агонији ближи се крај.

Затвара се једно поглавље. Виде се обриси ремек-дела, нечег новог, створеног, рођеног исписаном последњом речју. То је одраз једног бића, извајаног недаћама рата, жељама непроживљене младости, дечачког и зрелог. То је одраз једне генерације, народа. Народа на прелазу између сељачког, у

опанцима, и са традицијом, и послератног, грађанског, пролетерског, у кишним кабаницама и плавим крагнама. То је одраз једног доба када се калио човек где, иако није био позван да бира, неминовно је био изабран да учествује у обликовању бурних историјских токова који су истовремено и њега обликовали. Умногome деструктивно, рушећи оно људско, то доба је парадоксално изнедрило и оно најдивније у људском бићу. И опет се кроз векове показало да је оно добро, стваралачко у човеку, неуништиво, ма како безнадежно ситуација некада изгледала. Ратујући на јави, ратовали су и у себи где су бојишта некад била и тежа. На тај начин избрушан је најлепши дијамант, уграђен у колективну огрлицу и остављен поколењима у аманет.

„Пробудимо се ноћу и смешимо, драго, на Месец са запетим луком. И милујемо далека брда и ледене горе, благо, руком.”

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРОФЕСОРА

На необичан и суптилан начин, стилски беспрекорно, ученица је у раду проговорила о „Суматри” Милоша Црњанског дубоко и надахнуто. У жељи да прикаже речено и проникне у неречено у овој песми, ученица „Суматру” види не само као песму Црњанског, који одисејевски пева у име своје генерације, већ и као песму која је постала део нашег колективног памћења.

Одличан (5)

Предметни наставник *Лидија Бојчовска*

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ КОМИСИЈЕ

Поред уобичајених параметара помоћу којих се вреднује успешност једног писменог задатака, у раду М. Шолак препознаје се и посебан литерарни дар и надахнуће ове ученице.

Трагање за смислом и смирајем душе у бесмислу стварности, надахнуто је преточено у лирску причу са уоквиреном фабулом, у којој се јасно назире обриси реченог и нереченог у „Суматри” Милоша Црњанског. Преплитање бола и јада са радосћу и срећом, блискошћу и даљином, прошлим и садашњим временом, открива чудесни свет лирског, односно начин на који се лирика бори са суровим животом, њену лековитост, снагу и утеху. Овај награђени писмени задатак одликује се посебном промишљеношћу и зрелошћу његове ауторке.

Републичка комисија

**ЛИТЕРАРНЕ СЕКЦИЈЕ – НАГРАДА
„ПРОФ. ДР СЛОБОДАН Ж. МАРКОВИЋ”**

ДРУШТВО ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ
РАЗВОЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ЗАДУЖБИНА „ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ”

**ТАКМИЧЕЊЕ ЛИТЕРАРНИХ СЕКЦИЈА
ОСНОВНИХ И СРЕДЊИХ ШКОЛА СРБИЈЕ**

Имајући у виду тешке епидемиолошке околности које су умногоме утицале и на начин реализације рада литерарних секција у основним и средњим школама Србије, може да се констатује да је на конкурс за одабир најуспешнијих литерарних секција, који су организовали Друштво за српски језик и књижевност Србије, Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије и Задужбина „Десанка Максимовић”, пристигао изванредан број пријава литерарних секција и послат разноврстан радни материјал.

Након подрбног прегледа конкурсне документације и дискусије у оквиру електронских седница, чланови Републичке комисије за оцену пристиглог материјала на конкурс за литерарне секције основних и средњих школа Србије донели су следеће закључке:

- И у овим, многоструко сложеним временима и условима рада, одређене литерарне секције показале су истрајност у квалитету постигнућа и континуитет у напредовању на више нивоа. У том смислу истиче се предан рад како руководећих у оквиру секције, тако и свих учесника састанака и догађаја који су се одвијали у организацији литерарних секција у основним и средњим школама. Посвећујући се усавршавањима знања и вештина стечених у оквиру предмета српски језик у основној школи, односно српски језик и књижевност у средњој школи, чланови литерарних секција су у богатим сарадничким деловањима указали

на значај уметничких остварења као неприкосновених упоришта рада и стваралачких промишљања и у најизазовнијим околностима.

- Уз поменуто, за сваку похвалу су и примери новијих литерарних секција или литерарних секција које раније можда нису увек у пуном капацитету остваривале своје највише домете, а у последње време су показале и већу заинтересованост и значајније залагање, што је резултирало успешнијим резултатима рада. Таквим литерарним секцијама треба посебно честитати, уз наду да ће систематично деловање да се настави и у будућности, као и да ће већи број ученика имати још самосталније учешће у реализацијама рада секција.
- Треба имати у виду да се на ову врсту конкурса јављују литерарне секције које су већ прошле строже процене у оквиру средина у којима делују, те се стога овде ранг успоставља са свешћу да су пријављене секције оне које се према многим квалитетима вишеструко издвајају из целине, при чему се као имплицитан циљ овог такмичења представља и мотивација постигнућа у другим секцијама које се овом приликом можда нису пријавиле.
- Републичка комисија и овом пригодом, уз најбоље жеље за скорију потпуну нормализацију услова рада, честита свим пријављеним литерарним секцијама, награђеним ученицима и професорима, и најискреније подстиче рад свих литерарних секција основних и средњих школа Србије, подсећајући на важност разговора о уметности и књижевности и стваралачког, списатељског и интерпретаторског бављења књижевним текстовима који могу да буду драгоцене стезиште мисли и дијалога у отежаним околностима.

Узимајући у обзир претходно наведено, пошто је сва присигла конкурсна документација детаљно размотрена, уз

анализу садржаја, методолошких оквира, степена организованости рада, исхода и постигнућа пријављених литерарних секција, Републичка комисија је донела одлуку да се за рад у школској 2019/2020. години награде следеће литерарне секције и професори који њима руководе:

ОСНОВНА ШКОЛА

ПРВА НАГРАДА

1. Литерарна секција ОШ „Миле Дубљевић”, Лајковац
Професори: Лидија Марић Јовановић и Соња Миловановић

ДРУГА НАГРАДА

1. Литерарна секција ОШ „Олга Милошевић”, Смедеревска Паланка
Професор: Снежана Чаировић

ТРЕЋА НАГРАДА

1. Литерарна секција ОШ „Краљ Александар I”, Пожаревац
Професор: Милена Милошевић

СРЕДЊА ШКОЛА

ПРВА НАГРАДА

1. Литерарна секција Десете гимназије „Михајло Пупин”, Београд
Професор: Кристина Рајић

ДРУГА НАГРАДА

1. Литерарна секција Карловачке гимназије, Сремски Карловци
Професор: др Маја Стокин

ТРЕЋА НАГРАДА

1. Литерарна секција Ваљевске гимназије, Ваљево
Професор: мр Милена Милисављевић

Републичка комисија

1. Проф. др Бошко Сувајџић, потпредседник Друштва, председник Комисије
2. Босилка Милић, секретар Друштва, секретар Комисије
3. Мр Злата Златановић, члан Управе Друштва
4. Бранка Максимовић, члан Управе Друштва
5. Доц. др Мина Ђурић, члан Управе Друштва

ЛИНГВИСТИЧКЕ СЕКЦИЈЕ

ДРУШТВО ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ
РАЗВОЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ВУКОВА ЗАДУЖБИНА

ТАКМИЧЕЊЕ ЛИНГВИСТИЧКИХ СЕКЦИЈА ОСНОВНИХ И СРЕДЊИХ ШКОЛА СРБИЈЕ

На конкурс за избор најбољих лингвистичких секција, у организацији Друштва за српски језик и књижевност Србије, МПНТР и Вукове задужбине, пријавиле су се лингвистичке секције основних и средњих школа Србије.

Оно што је карактеристика свих радова јесте инвентивност, разноликост метода и облика рада, праћење достигнућа савремене науке о језику и језичкој култури и посебно високи степен знања ученика примењен у изради пројеката. Ментори су заиста само координатори у раду. Идеје ученика присутне су у планирању рада секције, избору тема, начину обраде.

Креативност младих лингвиста истински је на високом нивоу. Истраживања у оквиру теме нису сведена само на оквире секције, него пре свега на подизање квалитета наставног процеса, откривање најразличитијих законитости српског језика, а оно што посебно треба истаћи, то је ширење и неговање љубави према матерњем језику. У томе су подједнако истрајни и основци и средњошколци.

Поштујући пропозиције и критеријуме Правилника о такмичењу лингвистичких секција, Комисија је донела одлуку да се за школску 2019/2020. годину награде следеће лингвистичке секције:

ОСНОВНА ШКОЛА

ПРВА НАГРАДА

1. Лингвистичка секција Васпитно-образовног центра „Осечина”, Осечина
Професор: Драгица Пуљезевић

ДРУГА НАГРАДА

1. Лингвистичка секција ОШ „Живко Љујић”, Нова Варош
Професор: Бојана Меловић

СРЕДЊА ШКОЛА

ПРВА НАГРАДА

1. Лингвистичка секција Технолошке школе, Параћин
Професор: Зорица Ивановић
2. Лингвистичка секција Друге крагујевачке гимназије, Крагујевац
Професор: Александра Радовановић

ДРУГА НАГРАДА

1. Лингвистичка секција Филолошке гимназије, Београд
Професор: Биљана Бранић Латиновић
2. Лингвистичка секција Ваљевске гимназије, Ваљево
Професор: Милена Петровић
3. Лингвистичка секција Гимназије „Свети Сава”, Пожега
Професор: Марија Јеверичић

ТРЕЋА НАГРАДА

1. Лингвистичка секција Гимназије „Вељко Петровић”, Сомбор
Професор: Лидија Неранџић Чанда
2. Лингвистичка секција Гимназије у Крушевцу, Крушевац
Професори: Душица Добродолац и Станислава Арсић

Републичка комисија

1. Проф. др Александар Милановић, Филолошки факултет, Београд, потпредседник Друштва, председник Комисије
2. Проф. др Милан Стакић, члан Управе Друштва, члан Комисије
3. Надежда Милошевић, члан Управе Друштва, члан Комисије
4. Јагода Жунић, члан Управе Друштва, члан Комисије
5. Мср Марија Запутил, члан Управе Друштва, члан Комисије

ОСНОВНОШКОЛСКИ И СРЕДЊОШКОЛСКИ ЛИСТОВИ И ЧАСОПИСИ

ДРУШТВО ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ
ЗАДУЖБИНА МИЛОША ЦРЊАНСКОГ

КОНКУРС ЗА НАЈБОЉЕ ОСНОВНОШКОЛСКЕ И СРЕДЊОШКОЛСКЕ ЛИСТОВЕ И ЧАСОПИСЕ У ШКОЛСКОЈ 2019/2020. ГОДИНИ

На конкурс Друштва за српски језик и књижевност Србије и Задужбине Милоша Црњанског за најбоље школске листове и часописе из основних и средњих школа Србије приспео је немали број школских листова и часописа. Републичка комисија именована за преглед, оцену, избор и награду најбољих листова и часописа с пажњом је прегледала и вредновала. С обзиром на околности и предузетих мера због пандемије Ковида-19, извршена је консултација путем електронских седница, донета одлука о награђенима и препорука о даљем побољшању квалитета и у овом сегменту образовно-васпитног процеса у школским гласилима.

Запажено је да је захваљујући великом ангажовању школских редакција (професора – главног и одговорног уредника и ученика – редактора појединих рубрика, уз помоћ других предметних професора и ученичких секција) дошло до квалитетне школске периодике.

(Напомена: Препоручује се уредницима да не скривају *impresum* и садржај публикације по коме се препознаје степен организованости у овој врсти школског рада. Такође, препоручује се да се ученичкој редакцији, и уз ауторске текстове, ако су ученички, обавезно додају уз имена, разред и одељење ученика.)

Такође је запажено да сва награђивана школска гласила и даље чувају свој ниво и реноме у све већој конкуренцији. По правилу се поново награђују вишом наградом када превазиђу устаљени домет (већ освојен наградом), мада се

у неким школама са амбициознијим наставним кадром унапређује ова ученичка активност са већим бројем издања, односно са два-три броја у једној школској години (нпр.: *Бранко*, Гимназија, Сремски Карловци, у основној школи: *Кораџи*, ОШ „Иван Горан Ковачић”, Београд и *Бачки кутак*, ОШ „Руђер Бошковић”, Београд, и др.). У сваком конкурсном циклусу јављају се и нови школски листови у срединама где је тешко започети са ученицима такву активност. Чланови Републичке комисије прегледом школских листова и часописа препознају такав напор ученика и наставника и спремни су да их подрже (нпр. овом приликом: *Кнежева ризница*).

Констатовано је да су школски листови и часописи таква школска гласила где се објављују текстови из свих наставних области, у разноврсним облицима којим се овладало на часовима писменог изражавања, којима се дочарава специфичан амбијент и живот школе. Зато је са пажњом проучавана тематика школских гласила, квалитет прилога, обим и степен њихове самосталности и креативности.

Посебно је скренута пажња код већег броја школских листова и часописа на појаву све присутнијих кратких информација – под утицајем интернета, писаних неутралним стилем анонимних аутора. Ови одломци су смештени уз ликовне прилоге, често џиновски увећане (фантомске главе, руке, усне...).

Такође је запажено да је литерарно стваралаштво ученика сасвим потиснуто јер се не уклапа у безличан стил многих кратких вести и супермодеран концепт нових техничких решења. Самосталан ученички креативан рад је некада доминирао у школским гласилима и био покретач многих идеја и богатих доживљаја. Такав приступ би и убудуће допринео већем богатству школских гласила.

На крају, посебно је истакнута велика одговорност уредника пријављених листова и часописа на овај конкурс, јер нису имали довољно времена ни услова за планирану презентацију своје школе. Њихово гласило је добар знак да

се ради систематично и упоредо са наставом, што заслужује велику похвалу.

Републичка комисија похваљује све пријављене уреднике и сараднике часописа, јер су упркос околностима са задовољством и осећајем одговорности пред својом образовно-васпитном институцијом успешно обавили овај важан задатак.

Једногласно је донета одлука да се за најбоље школске листове и часописе штампане у току школске године 2019/2020. прогласе и награде:

ОСНОВНА ШКОЛА

ПРВА НАГРАДА

1. **Ђачки кутак**, ОШ „Руђер Бошковић”, Београд

ДРУГА НАГРАДА

1. **ИГ Кораци**, ОШ „Иван Горан Ковачић”, Београд
2. **Ражњићи од знања**, ОШ „Иван Вушовић”, Ражањ

ТРЕЋА НАГРАДА

1. **Плави круг**, ОШ „Милош Црњански”, Београд
2. **Реч**, ОШ „Дуле Караклајић”, Лазаревац
3. **Ђерв**, ОШ „Ратко Павловић Ћићко”, Прокупље
4. **Кнежева ризница**, ОШ „Кнез Лазар”, Велики Купци

СРЕДЊА ШКОЛА

ПРВА НАГРАДА

1. **Гимназион**, Гимназија у Чачку, Чачак

ДРУГА НАГРАДА

1. **Бранко**, Карловачка гимназија, Сремски Карловци
2. **Погледи**, Књажевачка гимназија, Књажевац

ТРЕЋА НАГРАДА

1. **Гимназијалац**, Ваљевска гимназија, Ваљево
2. **Гимназијалац**, Гимназија „Светозар Марковић”, Нови Сад
3. **Петља**, Гимназија, Ужице

Републичка комисија

1. Проф. др Вељко Брборић, потпредседник Друштва, председник Комисије
2. Босиљка Милић, секретар Друштва, секретар Комисије
3. Доц. др Милан Алексић, члан Управе Друштва, члан Комисије
4. Мр Злата Златановић, члан Управе Друштва, члан Комисије
5. Проф. др Весна Ломпар, председник Друштва, члан Комисије

Позивамо све заинтересоване да узму учешћа у наредном конкурс за најбоље листове и часописе основних и средњих школа Србије.

**Друштво за српски језик и књижевност Србије
и редакција часописа *Свет речи*,
у циљу подстицања рада листова и часописа у
основним и средњим школама расписује**

К О Н К У Р С

за најуспешније листове и часописе
основних и средњих школа
објављене у школској 2020/2021. години.

Конкурс почиње даном објављивања, а завршава се 30. октобра 2021. године. Стручна комисија коју именује Управа Друштва и редакција *Света речи* прегледа све приспеле листове и часописе, бира и проглашава три најбоља резултата, објављује и награђује на Зимском семинару дипломом и наградом у књигама. Такође се резултати Конкурса објављују у *Информатору* – публикацији Друштва која прати рад Зимског семинара и у јануарском броју *Света речи*.

Може се вршити увид у све листове и часописе током Зимског семинара 2022. године у просторијама Друштва за српски језик и књижевност Србије, на Филолошком факултету у Београду.

Школе се јављају на Конкурс својим листовима и часописима у обавезном штампаном облику.

Пријаву за Конкурс обавезно прослеђује званично школа.

Листове и часописе слати на адресу:
Друштво за српски језик и књижевност Србије
(Конкурс за школске листове и часописе)
Филолошки факултет, Студенски трг 3
11000 Београд, поштански фах 359

Активности и рад на издавању школских листова и часописа саставни је део годишњих програма образовно-васпитног рада школа. Приликом јављања на конкурс пријаву мора званично да проследи школа у обавезном папирном облику, иначе се пријављен учесник **дисквалификује.**

ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ МЕТОДИКЕ НАСТАВЕ

ДРУШТВО ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ

ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ МЕТОДИКЕ НАСТАВЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ НАСТАВНИКА ОСНОВНИХ И СРЕДЊИХ ШКОЛА У ШКОЛСКОЈ 2020/2021. ГОДИНИ

НАГРАДА „ПРОФ. ДР МИЛИЈА НИКОЛИЋ”

КОНКУРС ЗА НАЈБОЉУ МЕТОДИЧКУ ПРИПРЕМУ
ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА ИЛИ КЊИЖЕВНОСТИ

Друштво за српски језик и књижевност Србије написало је школске 2016/2017. године наградни конкурс за најбољу методичку припрему часа српског језика или књижевности.

На Скупштини Друштва одлучено је да дипломе за најбоље колеге, чији су радови пристигли на овај конкурс, носе име проф. др Милије Николића, нашег чувеног методичара српског језика и књижевности.

Поред уобичајених параметара које развијена припрема за час садржи, дозвољено је додати и различите прилоге (у зависности од наставне јединице која се обрађује).

Критеријуми који ће бити полазиште за процену квалитета припреме односиће се и на оригинални приступ и решења поставке часа. Вредноваће се стручност, креативност, примереност узрасту и допринос припреме методици као науци о настави. Један наставник на конкурс може послати само једну припрему. Обим припреме може бити од 12 до 15 страница (не рачунајући прилоге који, уколико се додају, могу имати обим до 5 страница). Фонт који се користи је Times New Roman, величина слова 12 (осим у напоменама, кад је 10). Припрема сме да садржи илустрације које је оба-

везно потписати, уколико су преузете (величина фонта 11). Препоручује се да припрема на крају садржи и литературу. Овај део треба уредити према критеријумима за уређење литературе у часопису „Књижевност и језик”. За припрему не постоји формулар. Сваки наставник има право да на свој начин обликује и графички уреди методичку припрему с којом конкурише.

Рок за слање припрема је 1. децембар текуће године.

Додељиваће се најмање по две прве, две друге и две треће награде наставницима који раде у основним школама или средњим стручним школама и гимназијама за најбоље припреме из језика или из књижевности (уз могућност проширивања списка награђених зависно од квалитета пристиглих радова). Један наставник може учествовати на конкурс само са једном одабраном припремом.

Сви пристигли одабрани прилози биће, после Републичког зимског семинара наставника српског језика и књижевности, изложени на сајту Друштва за српски језик и књижевност Србије (уз обавезно навођење аутора) и, самим тим, доступни за даље коришћење у наставној пракси. Зато је припрему за овај конкурс неопходно послати одштампану у три примерка (за чланове Комисије) и у електронској форми. Очекујемо да после Републичког зимског семинара награђени наставници доставе Друштву своје припреме, припремљене за објављивање на сајту (са напоменом: За сајт).

У комисији за одабир најквалитетнијих припрема налазиће се професори и асистенти Методике наставе српског језика и књижевности са Филолошког факултета Универзитета у Београду.

Са радошћу новог дружења и у нади да ћемо од овог такмичења сви имати вишеструке користи, срдечно вас поздрављамо!

РЕЗУЛТАТИ ТАКМИЧЕЊА

На такмичење наставника српског језика и књижевности за најбољу методичку припрему, која носи назив „Проф. др Милија Николић”, ове године је пристигло свега 13 припрема, које су као угледне часове осмислили и послали на конкурс наставници српског језика и књижевности са територије Србије. Претпоставља се да је слабијем одазиву наставника највише допринела тешка радна година, оптерећена многим изазовима, пре свега оним насталим због пандемије, али и онима који су у вези са променом начина рада и спровођењем учења на даљину.

На основу детаљног увида чланова Комисије у квалитет методичких припрема, одлучено је да је да се ове године награди осам учесника конкурса. Надамо се да ће наредних година број пристиглих припрема бити знатно већи, а квалитет ових методичких прилога на још вишем нивоу.

Једна од три најбоље методичке припреме штампана је у *Летопису* Друштва за 2020. годину (овакав избор условљен је, првенствено, специфичношћу теме и невеликим бројем досад постојећих методичких прилога на ову тему), а остале награђене припреме наћи ће се на сајту Друштва, после реализације Зимског семинара, уколико нам награђени наставници доставе и електронску верзију свога рада.

ПРВА НАГРАДА

1. Ана Марковић, Седма београдска гимназија, Београд
Тема: *Венац речи Гаврила Стефановића Венцловића*
2. Владимир Б. Милојевић, XIV београдска гимназија, Београд
Тема: *На даљини ћуприја (пројектни задаци у условима наставе на даљину)*
3. Биљана Ајдацић, Гимназија Ивањица, Ивањица
Тема: *Привид постојања у Сеобама I*

ДРУГА НАГРАДА

1. Тајјана Романов, ОШ „Свети Георгије”, Уздин
Тема: *Тематско-интегративни дан „Венац славе Светог Саве”*
2. Марко Глишић, ОШ „Светозар Марковић”, Крагујевац
Тема: *Наставна интерпретација романа „Аги и Ема” Игора Коларова*
3. Александра Херцег-Рокнић, ОШ „Иса Бајић”, Кула
Тема: *Језичка култура: лексичке и семантичке вежбе*

ТРЕЋА НАГРАДА

1. Марија Митровић, ОШ „Јован Јовановић Змај”, Брус
Тема: *Петаци, Агијеви пријатељи*
2. Весна Петровић, ОШ „Петар Петровић Његош”, Зрењанин
Тема: *Падежи*

Републичка комисија

1. Проф др Зона Мркаљ, потпредседник Друштва
2. Проф. др Вељко Брборић, потпредседник Друштва
3. Мср Валентина Илић, асистент на Катедри за српски језик са јужнословенским језицима

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ КОМИСИЈЕ

Све награђене припреме представљају најбоље примере предлога за реализацију наставних часова, у складу са захтевима нових програма наставе и учења. Подстичу ученичку креативност и самостални истраживачки рад. Указују на значај мотивисања ђака на стицање и развој језичких компетенција, увидом у информације експлицитно и имплицитно дате у садржајима часова.

Посебна вредност ових методичких припрема огледа се у подстицању ученика на стваралачке активности и учење кроз креативну игру. Јасан опис наставних ситуација, ува-

жавање унутарпредметних и међупредметних корелација, избор одговарајуће литературе, а пре свега, праћење начина остваривања исхода учења (спрам стандарда ученичких постигнућа) и увођење могућности коришћења електронских садржаја, били су одређујући показатељи које су међу пристиглим припремама најбоље.

Републичка комисија

ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И ЈЕЗИЧКЕ КУЛТУРЕ

ДРУШТВО ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ
РАЗВОЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ВУКОВА ЗАДУЖБИНА

ТАКМИЧЕЊЕ УЧЕНИКА ОСНОВНИХ И СРЕДЊИХ ШКОЛА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И ЈЕЗИЧКЕ КУЛТУРЕ

(Извод из Правилника и Пропозиција такмичења)

Циљ такмичења

Такмичење има за циљ:

- да афирмише најквалитетније резултате у настави српског језика и језичке културе;
- да подстакне ученике на стицање трајнијих лингвистичких знања о матерњем језику, да теоријска знања о језичким појавама и правописној норми успешно примењују;
- да допринесе да ученици боље и потпуније усвоје књижевнојезичку норму, да побољшају своје изражајне способности и да се комплетно служе књижевним језиком;
- да стицањем целовите слике о матерњем језику, квалитативно вишим приступом у проучавању језичке организације и законитости језика, код ученика треба да развије сазнање о значају књижевног језика и језичке културе.

Организација такмичења

Организатори такмичења су: Друштво за српски језик и књижевност Србије, Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије и Вукова задужбина.

Такмичења се спроводе на следећим нивоима:

- школско;
- општинско;
- окружно (градско);
- Републичко.

Школско такмичење организују и спроводе активности наставника српског језика, према календару такмичења.

Општинска и окружна (градска) такмичења организују и спроводе активности наставника српског језика, односно комисије које формирају одговарајуће подружнице Друштва за српски језик и књижевност Србије.

Републичко такмичење организује у оквиру **Ђачког Вуковог сабора** Друштво, односно Управа Друштва у сарадњи са Министарством просвете, науке и технолошког развоја и Вуковом задужбином. Управа Друштва именује: Организациони одбор за организовање и спровођење такмичења (на 2 године), комисије за израду стручног материјала за проверу знања ученика (тест), комисије за преглед радова ученика који су се пласирали за Републичко такмичење са окружних такмичења и установљење коначног списка учесника на Републичком такмичењу, комисију за припрему и спровођење Републичког такмичења, објављивање резултата.

Учесници такмичења

Ученици 5, 6, 7. и 8. разреда основне школе учествују на школском, општинском и окружном такмичењу, а ученици 7. и 8. разреда и на Републичком такмичењу.

Ученици 1, 2, 3. и 4. разреда средњих школа учествују на школском, општинском, окружном (градском) такмичењу и Републичком такмичењу.

Општине са једном средњом школом треба да се прикључе најближој општини.

Да би ученик учествовао на вишем ступњу такмичења, мора да учествује на претходном ступњу и да покаже одређене резултате.

Ученици који су у прошлогодишњем циклусу такмичења учествовали на окружном такмичењу стичу право директног учешћа на општинском такмичењу, а учесници на Републичком такмичењу директно право учешћа на окружном такмичењу. Ови ученици не улазе у утврђен број ученика за једну школу, односно општину, округ.

Број ученика – учесника

Број ученика – учесника на општинском такмичењу у сваком разреду сразмеран је броју одељења у школама (највише једно одељење – један ученик).

На **окружном** такмичењу могу да учествују најбољи ученици који су освојили најмање 75% од могућих поена (минимум 15 бодова) на општинском такмичењу.

Коначан списак, искључиво **на основу увида у тестове и броја освојених поена, утврђује Републичка комисија и позива ученике на Републичко такмичење.**

На **Републичком такмичењу** учествују ученици основне школе из 7. и 8. разреда који су на окружним такмичењима показали најбољи резултат – освојили најмање 90% од могућих поена (минимум 18 бодова).

На Републичком такмичењу учествују ученици средњих школа који су на окружном такмичењу показали најбољи резултат – освојили најмање 90% од могућих поена (минимум 18 бодова).

Организатори нижег ступња такмичења дужни су да организаторима наредног ступња доставе резултате такмичења са списком свих учесника и потребним подацима (презиме и име ученика, презиме и име предметног наставника, школа, место, број освојених поена) и попуњену збирну табелу за све школе – учеснике у такмичењу, у року од три дана по одржаном такмичењу.

После одржаних окружних такмичења, за све учеснике који су освојили преко 90% од могућих поена **треба обавезно доставити документацију – тестове (и збирну табелу са претходних нивоа такмичења) Републичкој комисији под шифром и дешифроване, која на основу увида у тестове врши коначан избор ученика – учесника из сваког разреда и позива их на Републичко такмичење.** Организатори такмичења су дужни да то учине у року од 3 дана по одржаном такмичењу. Сви тестови са прекорачењем рока неће се разматрати.

Тест за проверу знања

На сваком ступњу такмичења учесници раде тест који садржи 20 питања и вреднује се са 20 поена. Израда теста на свим нивоима такмичења траје 90 минута и ради се под шифром.

Тестове за општинска, окружна и Републичка такмичења утврђује Републичка комисија за израду тестова и благовремено (на 10 дана пред такмичење) доставља их Министарству просвете и науке Републике Србије, које се стара о њиховом умножавању и дистрибуцији.

Календар такмичења

ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Школско такмичење	– до краја фебруара 2021. године
Општинско такмичење	– 20. 03. 2021. године у 10.00 сати
Окружно такмичење	– 24. 04. 2021. године у 10.00 сати
Републичко такмичење	– 29. 05. 2021. године у 10.00 сати

СРЕДЊЕ ШКОЛЕ

Школско такмичење	– до краја фебруара 2021. године
Општинско такмичење	– 20. 03. 2021. године у 10.00 сати
Окружно такмичење	– 24. 04. 2021. године у 10.00 сати
Републичко такмичење	– 30. 05. 2021. године у 10.00 сати

Сви нивои такмичења (сем школских) одржавају се у исто време према календару такмичења, са почетком у 10.00 часова. Такмичење ван утврђеног календара се дисквалификује.

Вредновање постигнутих резултата

На нивоу школског такмичења резултате вреднује комисија коју бира стручни актив наставника/професора српског језика и књижевности.

На нивоу општинског такмичења резултате вреднује стручна комисија коју образује стручно друштво – односно подружница.

На нивоу окружног (градског) такмичења резултате вреднује стручна комисија коју чине најмање три члана, а коју образује стручно друштво – подружница (наставници школа, професори универзитета, института и др.).

На нивоу Републичког такмичења резултате вреднује стручна комисија од најмање три члана коју бира Управа Друштва.

На нивоима општинског и окружног (градског) такмичења прво место освајају ученици са 20 и 19, друго место са 18 и 17 и треће место са 16 и 15 бодова. Ученици који на окружном такмичењу освоје 15, 16 и 17 бодова могу добити од школа задужених за издавање диплома диплому за друго (17 бодова) или треће место (16 и 15 бодова), али немају проходност на даљи ниво такмичења.

На Републичком такмичењу прво место добија ученик са 20 бодова. Уколико нема ученика који је освојио 20 бодова, прво место припада оном ученику који је освојио 19

бодова. У односу на почетни број бодова рангирају се друго и треће место.

За најбоље резултате (у рангу) ученици на свим нивоима такмичења освајају I, II и III место и награђују се књигама и дипломом организатора такмичења (према могућностима организатора). Дипломе за добијено прво, друго и треће место на општинском и окружном нивоу додељују школе које су домаћини такмичења, односно органи локалне самоуправе.

На Републичком такмичењу сви наставници чији су учесници освојили I, II и III место награђују се књигама и захвалницом Друштва за српски језик и књижевност Србије.

Дипломе потписују организатори такмичења:

- на Републичком такмичењу: Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Вукова задужбина;
- на општинском и окружном такмичењу: одељење Министарства просвете и науке и подружница Друштва (односно стручни актив, док су школе у којима се такмичење одржава само реализатори).

Ученици који су у завршном разреду освојили једно од прва три места на Републичком такмичењу ослобађају се пријемног испита из српског језика на факултетима где се полаже српски.

Приговори и жалбе

На свим нивоима такмичења, чим се такмичење обави и комисије за преглед преузму ученичке радове, организатор је дужан да на јавном месту, доступном ученицима, изложи тестове и решења, како би ученици са својим наставницима били у могућности да провере свој рад.

После саопштења резултата, уколико ученик – учесник такмичења сматра да његов рад, из било којих разлога, за-

служује већи број поена, има право на писмени приговор, односно жалбу. **Приговор званично прослеђује школа** председнику комисије на одговарајућем нивоу (на Републичком такмичењу – председнику централне комисије) у року од 7 дана од саопштења. Председник комисије је дужан да у року од 7 дана по добијеном приговору да писмени одговор са образложењем комисије (на Републичком такмичењу – комисије за приговоре), који се званично прослеђује школи.

ПРОГРАМ ТАКМИЧЕЊА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И ЈЕЗИЧКЕ КУЛТУРЕ

ОСНОВНА ШКОЛА

5. разред

ОПШТИНСКО ТАКМИЧЕЊЕ

Променљиве врсте речи.

Именице: значење и врсте именица; промена именица (деклинација); граматичка основа, наставак за облик, појам падежа; основне функције и значења падежа. Придеви: значење и врсте придева; род, број, падеж и компарација придева; слагање придева са именицом у роду, броју и падежу. Заменице: личне заменице; промена; наглашени и ненаглашени облици; употреба заменице сваког лица *себе*. Бројеви: врсте и употреба.

Правопис: писање великог слова у вишечланим географским називима, у називима институција, предузећа, установа, организација; велико и мало слово у писању присвојних придева; писање заменице *Ви* из поштовања; писање речце *нај* у суперлативу; писање вишечланих основних и редних бројева.

Синоними и антоними.

ОКРУЖНО ТАКМИЧЕЊЕ

Глаголи: глаголски вид (несвршени и свршени); глаголски род (прелазни, непрелазни и повратни глаголи); глаголски облици (инфинитив, презент, перфекат, футур I).

Непроменљиве врсте речи: прилози и предлози.

Предикатска реченица: предикат (глаголски и именски); слагање предиката са субјектом у лицу, броју и роду; прави и неправи објекат; прилошке одредбе; апозиција.

Правопис: писање одричне речце *не* уз именице, придеве и глаголе; интерпункцијски знаци (запета у набрајању, уз вокатив и апозицију; наводници уз наслове дела и називе школа; црта уместо наводника у управном говору).

Место акцента у вишесложним речима.

Некњижевне речи и туђице.

6. разред

ОПШТИНСКО ТАКМИЧЕЊЕ

Подела речи по настанку: просте речи и творенице; породица речи, уочавање корена речи. Саставни делови твореница (творбене основе, префикси и суфикси). Граматичка основа и граматички наставци у поређењу са творбеном основом и суфиксима.

Настанак гласова и говорни органи; подела гласова: самогласници и сугласници (прави сугласници и сонанти). Подела сугласника по звучности и по месту изговора.

Подела речи на слоге; слоготворно *р*.

Гласовне промене – уочавање у грађењу и промени речи: непостојано *а*; промена *л* у *о*; палатализација; сибиларизација; јотовање; једначење сугласника по звучности; једначење сугласника по месту изговора; губљење сугласника.

Независне предикатске реченице – појам комуникативне функције; подела на обавештајне, упитне, заповедне, жељне и узвичне реченице.

Правопис: правописна решења у вези са гласовним променама; писање имена васионских тела.

Аугментативи (са пејоративима), деминутиви (са хипокористцима).

ОКРУЖНО ТАКМИЧЕЊЕ

Заменице: неличне именичке заменице (односно-упитне, неодређене, опште, одричне); придевске заменице:

присвојне (с нагласком на употребу заменице *свој*), показне, односно-упитне, неодређене, опште, одричне). Граматичке категорије заменица: род, број, падеж и лице.

Грађење и основна значења глаголских времена: аорист, имперфекат (само на нивоу препознавања; имперфекат глагола *бити*); плусквамперфекат.

Правопис: писање именичких и придевских одричних заменица са предлозима; писање заменице *Ваи* великим почетним словом; правописна решења у вези са писањем обрађених глаголских облика.

Разликовање дугих и кратких акцената.

7. разред

ОПШТИНСКО ТАКМИЧЕЊЕ

Грађење и основна значења глаголских облика: футур II, императив, потенцијал; трпни глаголски придев, глаголски прилог садашњи и глаголски прилог прошли. Подела глаголских облика на просте и сложене и на личне (времена и начини) и неличне.

Непроменљиве врсте речи.

Појам синтагме (главни члан и зависни чланови); врсте синтагми: именичке, придевске, прилошке и глаголске. Атрибут у оквиру именичке синтагме.

Реченични чланови: логички субјекат; сложени глаголски предикат.

Напоредни односи међу реченичним члановима – саставни, раставни и супротни.

Конгруенција – основни појмови: слагање придева и именице (у роду, броју и падежу) и глагола у служби предиката са именицама у служби субјекта (у лицу, броју и роду).

Правопис: правописна решења у вези са обрађеним глаголским облицима.

ОКРУЖНО ТАКМИЧЕЊЕ

Појам комуникативне и предикатске реченице.

Независне предикатске реченице – напоредни односи међу независним реченицама (саставни, раставни, супротни, искључни и закључни).

Дугоузлазни и дугосилазни акценат.

РЕПУБЛИЧКО ТАКМИЧЕЊЕ

Зависне предикатске реченице: изричне, односне, месне, временске, узрочне, условне, допусне, намерне, последичне и поредбене. Служба зависних реченица у оквиру више реченице или синтагме. Напоредни односи међу зависним реченицама.

Реченични чланови исказани речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и зависном реченицом.

Правопис: интерпункција у вези са зависним реченицама (запета, тачка и запета). Писање скраћеница. Комбиновање правописних знакова.

8. разред

ОПШТИНСКО ТАКМИЧЕЊЕ

Српски језик међу другим словенским језицима. Дијалекти српског језика (основни подаци). Народни језик (језик као скуп дијалеката) и књижевни језик. Појам нормирања.

Развој српског књижевног језика: српскословенски, рускословенски, славеносрпски, Вукова реформа језика, писма и правописа, књижевни језик од Вука до данас (основни подаци). Развој лексике српског језика (основни подаци).

Језик свакодневне комуникације – говорени и писани.

Главне особине писаних стилова јавне комуникације – публицистичког, научног, административног.

Синтагме – придевске, прилошке, глаголске.

Зависне предикатске реченице: обележја (зависни везници, везнички спојеви и др.); врсте: изричне (изричне у ужем смислу и зависноупитне), односне, месне, временске, узрочне, условне, допусне, намерне, последичне и поредбене; конституентска функција у оквиру више реченице (независне или зависне) или синтагме. Напоредни односи међу зависним реченицама (саставни, раставни, супротни).

Интерпункција у вези са зависним реченицама.

ОКРУЖНО ТАКМИЧЕЊЕ

Основне функције и значења глаголских облика (обнављање и проширивање знања). Употреба глаголских облика у приповедању.

Правопис: систематизовање садржаја из правописа: употреба великог слова, интерпункција, спојено и растављено писање речи; писање скраћеница; растављање речи на крају реда.

Главна правила стандардне акценатске норме и систематизовање знања о акцентима из претходних разреда.

Једнозначне и вишезначне речи; хомонимија. Приказивање полисемије и хомонимије у великим једнојезичним речницима. Метафора и метонимија као начини да реч стекне нова значења (*крило* (*птице*) → *крило зграде* – метафора; *Моја школа је близу* → *Цела школа иде на излет* – метонимија).

РЕПУБЛИЧКО ТАКМИЧЕЊЕ

Исказивање реченичних чланова зависном реченицом и предлошко-падежном конструкцијом. Изражавање помоћу глагола (*Очекивали су да авион полети; Авион је полетео иако је била магла*) и глаголских именица (*Очекивали су полетање авиона; Авион је полетео упркос магли*). Преимућство именичког начина изражавања (у неким случајевима оно је прецизније и економичније) и њене мане (сликовитост се губи, а реченица теже прати).

Грађење речи – обнављање; комбиновано грађење, грађење претварањем. Гласовне промене у вези са грађењем речи (нормативна решења).

Прилагођено писање имена из страних језика. Писање полусложеница.

СРЕДЊА ШКОЛА

1. разред

ОПШТИНСКО ТАКМИЧЕЊЕ

Општи појмови о језику.

Место језика у људском животу. Својства језика и његове функције. Језик и комуникација. Основне науке које се баве језиком.

Историја књижевних језика код Срба. Почети словенске писмености и стварање старословенског језика. Књижевни језици код Срба до 19. века: српскословенски језик (Запис Глигорија дијака у *Мирослављевом јеванђељу*), рускословенски језик, славеносрпски језик.

Изговор гласова и улога говорних органа. Подела гласова српског језика по начину творбе. Обнављање поделе гласова по месту изговора и по звучности.

Фонолошке и морфофонолошке алтернације: обнављање гласовних алтернација рађених у основној школи. Нове морфофонолошке алтернације: асимилација и сажимање самогласника, покретни вокали, промена *о* у *е*, превој вокала, дисимилација вокала. Морфофонолошке алтернације и њихова улога у промени и грађењу речи.

ОКРУЖНО ТАКМИЧЕЊЕ

Акценатски систем српског књижевног језика. Основна правила о распореду акцената и постакценатских дужина.

Фонолошки систем српског књижевног језика. Слог и подела речи на слоге (фонетска и семантичка граница слога).

Преношење речи у нови ред (разлике у односу на поделу речи на слоге).

Велико слово (писање устаљених атрибута и титула као делова имена, писање назива разних манифестација, грађевина, споменика, докумената, закона, уметничких дела и сл.).

РЕПУБЛИЧКО ТАКМИЧЕЊЕ

Појам акценатске (фонетске) речи. Проклитике и енклитике.

Дијалекти српског језика (основни појмови). Екавски и ијекавски изговор. Дијалекти и књижевни језик.

Правопис: писање сугласника *ј* и *х*; писање цртице; писање спојева предлог + заменица (нпр.: *са мно*м и сл.), писање запете испред енклитике.

2. разред

ОПШТИНСКО ТАКМИЧЕЊЕ

Књижевни језик. Почетак стандардизације српског књижевног језика и правописа у првој половини 20. века. Развој српског књижевног језика у 19. и 20. веку.

Врсте речи. Променљиве и непроменљиве речи. Морфолошке и класификационе категорије речи.

Именице. Именичке категорије (падеж и број; род). Врсте именица. Основно о деklinацији именица. Придеви. Придевске категорије (род, број, падеж, вид, степен поређења).

Врсте придева. Основне карактеристике деклинације и компарације придева.

Правопис: правописни знаци. Разлика између етимолошког и фонолошког правописа.

Појам морфеме и разликовање граматичке од творбене анализе речи (творбена основа и наставак и граматичка основа и наставак).

Непроменљиве врсте речи: прилози, предлози, речце, везници и узвици.

ОКРУЖНО ТАКМИЧЕЊЕ

Заменице: именичке заменице: личне и неличне. Придевске заменице. Деклинација заменица.

Бројеви: главни и редни бројеви. Врсте главних бројева: основни бројеви, збирни бројеви, бројне именице на *-ица* (*двојица, тројица* итд.), бројни придеви (*једни, -е, -а, двоји, -е, -а* итд.).

Правопис: скраћенице.

РЕПУБЛИЧКО ТАКМИЧЕЊЕ

Глаголи: непрелазни, прелазни и повратни глаголи.

Подела глагола по виду. Морфолошке глаголске категорије: време и начин; лице и број (и род – код облика који разликују род); стање – актив и пасив; потврдност/одричност.

Конјугација (глаголске основе, глаголске врсте, лични и нелични облици, облици пасива).

Правопис: Састављено и растављено писање речи.

3. разред

ОПШТИНСКО ТАКМИЧЕЊЕ

Основни начини творбе речи у српском језику: извођење, слагање, префиксација, комбинована творба, творба претварањем. Важнији модели за грађење именица, придева и глагола. Најважнији префиксоиди и суфиксоиди у српском језику. Полусложенице и правописна решења у вези с њима.

Лексикологија и лексикографија. Најважнији речници српског језика. Полисемија; метафора, метонимија, синегдоха (као језички механизми за богађење речника). Синонимија, антонимија, хомонимија, хиперонимија, паронимија. Класификација лексике с обзиром на порекло (народне речи, позајмљенице, црквенословенске речи) и сферу употребе (историзми, архаизми, неологизми, термини). Некњижевна лексика српског језика: дијалектизми и регионализми, жаргони и вулгаризми.

Основни појмови о фразеологији и фразеолошким јединицама. Фразеологизми у различитим функционалним стиловима.

ОКРУЖНО ТАКМИЧЕЊЕ

Реченице у ширем смислу (комуникативне реченице) и реченице у ужем смислу (предикатске реченице); реч као синтаксичка јединица; синтагме и врсте синтагми (именичке, придевске, прилошке, глаголске).

Реченични чланови: субјекат, предикат (глаголски, именски, прилошки; прост и сложен предикат), допунски предикатив, прави објекат, неправи објекат, прилошке одредбе и допуне; издвојене одредбе (апозиција, апозитив).

Посебни типови предикатских реченица (пасивне реченице, безличне реченице, безличне реченице са логичким субјектом и обезличене реченице).

РЕПУБЛИЧКО ТАКМИЧЕЊЕ

Одлике разговорног стила.

Настанак и развој писма.

Правопис: транскрипција речи из страних језика (основни принципи и примери); промена страних имена и презимена.

4. разред

ОПШТИНСКО ТАКМИЧЕЊЕ

Појам падежног система и предлошко-падежних конструкција. Именичке, придевске и прилошке вредности падежних односно предлошко-падежних конструкција. Падежна синонимија. Поливалентност падежа. Предлошки изрази.

Конгруенција: дефиниција и основни појмови; граматичка и семантичка конгруенција.

Систем зависних реченица. Обележја зависних реченица. Три основна типа вредности зависних реченица (именичке, придевске и прилошке зависне реченице). Главне врсте зависних реченица: изричне (са управним и неуправним говором), односне, месне, временске, узрочне, условне, допусне, намерне, поредбене и последичне. Везнички изрази.

ОКРУЖНО ТАКМИЧЕЊЕ

Глаголски вид. Главна видска значења и начин њиховог обележавања.

Глаголска времена и глаголски начини – основни појмови. Временска и модална значења личних глаголских облика: презента, перфекта, крњег перфекта, аориста, имперфекта, плусквамперфекта, футура, футура другог, кондиционала (потенцијала) и императива.

Напоредне конструкције (координација). Појам напоредног односа. Обележавање напоредног односа. Главни типови напоредних конструкција: саставне, раставне, супротне, искључне, закључне и градационе.

Распоређивање синтаксичких јединица (основни појмови).

Информативна актуализација реченице и начини њеног обележавања (основни појмови).

Комуникативна кохезија. Начини успостављања веза међу деловима текста.

РЕПУБЛИЧКО ТАКМИЧЕЊЕ

Специјални типови независних реченица. (Ево аутобуса! Пожар! Страшног ли времена! и др.).

Прагматика. Говорни чинови. Структура разговора и текста.

Општи појмови и језику.

Еволуција језика: Развој језика у људској врсти, у друштву и код појединца. Настанак и развој писма.

Језик, култура и друштво: Језик и друге друштвене категорије. Вишејезичност. Ставови према језику.

Типови језика: Језици у свету. Језичка сродност. Језички типови и језичке универзалије.

Интерпункција.

* * *

Састављачи тестова су обавезни да прате наставне садржаје за поједине разреде и нивое такмичења.

Правилник о организовању и спровођењу такмичења из српског језика и језичке културе садржи табеле, које организатори такмичења свих нивоа попуњавају и прослеђују са списковима организаторима вишег ступња такмичења.

Литература за учеснике такмичења

Садржаји такмичења су садржаји редовне наставе српског језика прописани **важећим** Наставним планом и програмом. Учесници такмичења за свој рад и припрему користе искључиво уџбенике који су одобрени од Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

На такмичењима се користи *Правонис српскога језика Матице српске*, издање 2010. године (и каснија издања), Пешикан, Пижурица, Јерковић, уређивачки одбор: Пешикан, Дешић, Остојић, Станојчић.

Напомене:

На свим нивоима такмичења биће испитано градиво реализовано до тог нивоа такмичења и градиво предвиђено за све претходне нивое такмичења (најмање 13 питања), као и градиво предвиђено за све претходне разреде (највише 7 питања).

Садржаји такмичења су у складу са прописаним Наставним планом и програмом.

Учесници такмичења за свој рад и припрему користе искључиво уџбенике који су одобрени од Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије (www.mpn.gov.rs).

Састављачи тестова ће приликом свог рада пратити Наставни план и програм за дати разред и имати на уму различита решења појединих језичких питања која се могу наћи у акредитованим уџбеницима.

Друштво за српски језик и књижевност Србије објавило је збирке тестова са Такмичења из српског језика и језичке културе и за основне и за средње школе у којима се могу наћи модели задатака за све разреде.

КЊИЖЕВНА ОЛИМПИЈАДА

ТАКМИЧЕЊЕ УЧЕНИКА ОСНОВНИХ И СРЕДЊИХ ШКОЛА ИЗ КЊИЖЕВНОСТИ („КЊИЖЕВНА ОЛИМПИЈАДА”)

(Извод из Правилника и Пропозиција такмичења)

Циљеви такмичења

Такмичење има за циљ:

- популаризацију предмета Српски језик и књижевност;
- развијање ученичких знања, вештина и способности у областима Читање и Књижевност;
- развијање љубави према читању, доживљавању и тумачењу књижевноуметничких дела;
- оспособљавање ученика за језичко-стилску анализу уметничких текстова;
- подстицање ученика да развију способност за естетско вредновање српске и светске књижевности;
- развијање ученичког интересовања према историји књижевности, теорији књижевности и књижевној критици;
- упознавање ученика са животом и стваралаштвом најзначајнијих српских и светских писаца;
- повезивање наставних садржаја из српског језика, књижевности и језичке културе.

Организација такмичења

Организатори такмичења су: Друштво за српски језик и књижевност Србије, Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије и Карловачка гимназија.

Такмичења се спроводе на следећим **нивоима**:

- школско;
- општинско;
- окружно (градско);
- Републичко.

Школско такмичење организују и спроводе активни наставника српског језика, према календару такмичења.

Општинска и окружна (градска) такмичења организују и спроводе активни наставника српског језика, односно комисије које формирају одговарајући школски окрузи и подружнице Друштва за српски језик и књижевност Србије.

Републичко такмичење организује се у оквиру Друштва, односно Управа Друштва у сарадњи са Министарством просвете, науке и технолошког развоја и Карловачком гимназијом. Управа Друштва именује: Организациони одбор за организовање и спровођење такмичења (на 2 године), комисије за израду стручног материјала за проверу знања ученика (тест), комисије за преглед радова ученика који су се пласирали за Републичко такмичење са окружних такмичења и установљење коначног списка учесника на Републичком такмичењу, комисију за припрему и спровођење Републичког такмичења, објављивање резултата.

Учесници такмичења

Ученици 7. и 8. разреда основне школе учествују на школском, општинском, окружном такмичењу и на Републичком такмичењу.

Ученици 1, 2, 3. и 4. разреда гимназија и средњих стручних школа учествују на школском, општинском, окружном (градском) такмичењу и на Републичком такмичењу.

Да би ученик учествовао на вишем степену такмичења, мора да учествује на претходном нивоу и да покаже одређене резултате.

Ученици који су у прошлогодишњем циклусу такмичења учествовали на окружном такмичењу стичу право директног учешћа на општинском такмичењу, а учесници на Републичком такмичењу директно право учешћа на окружном такмичењу. Ови ученици не улазе у утврђен број ученика за једну школу, односно општину, округ.

Број ученика – учесника

Број ученика – учесника на општинском такмичењу у сваком разреду сразмеран је броју одељења у школама (највише једно одељење – један ученик).

На **окружном** такмичењу могу да учествују најбољи ученици који су освојили најмање 75% од могућих поена на општинском такмичењу (минимум 15 бодова).

Коначан списак, искључиво **на основу увида у тестове и броја освојених поена, утврђује Републичка комисија и позива ученике на Републичко такмичење.**

На **Републичком такмичењу** учествују ученици основне школе из 7. и 8. разреда који су на окружним такмичењима показали најбољи резултат – освојили најмање 90% од могућих поена (минимум 18 бодова).

На **Републичком такмичењу** учествују ученици гимназија и средњих стручних школа који су на окружном такмичењу показали најбољи резултат – освојили најмање 90% од могућих поена (минимум 18 бодова).

Организатори нижег ступња такмичења дужни су да организаторима наредног ступња доставе резултате такмичења са списком свих учесника и потребним подацима (презиме и име ученика, презиме и име предметног наставника, школа, место, број освојених поена) и попуњену збирну табелу за све школе – учеснике у такмичењу, **у року од три дана по одржаном такмичењу.**

После одржаних окружних такмичења, за све учеснике који су освојили преко 90% од могућих поена **треба обавезно доставити документацију – тестове (и збирну табелу са претходних нивоа такмичења) Републичкој комисији под шифром и дешифроване, која на основу увида у тестове врши коначан избор ученика – учесника из сваког разреда и позива их на Републичко такмичење.** Организатори такмичења су дужни да то учине у року од 3 дана по одржаном такмичењу. Сви тестови са прекорачењем рока неће се разматрати.

Тест за проверу знања

На сваком ступњу такмичења учесници раде тест који садржи 20 питања и вреднује се са 20 поена. Израда теста на свим нивоима такмичења траје 90 минута и ради се под шифром. Тестове за општинска, окружна и Републичка такмичења утврђује Републичка комисија за израду тестова и благовремено их доставља задуженим представницима школских округа у Србији, који се старају о њиховом умножавању и дистрибуцији (за ниже нивое такмичења), односно Карловачкој гимназији (за Републичко такмичење).

Календар такмичења

ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Школско такмичење	– до краја фебруара 2021.
Општинско такмичење	– 07. 03. 2021. у 10.00 сати
Окружно такмичење	– 10. 04. 2021. у 10.00 сати
Републичко такмичење	– 15. 05. 2021. у 10.00 сати

СРЕДЊЕ ШКОЛЕ

Школско такмичење	– до краја фебруара 2021.
Општинско такмичење	– 07. 03. 2021. у 11.00 сати
Окружно такмичење	– 10. 04. 2021. у 09.00 сати
Републичко такмичење	– 16. 05. 2021. у 10.00 сати

Такмичење ван утврђеног календара и времена се дисквалификује.

Вредновање постигнутих резултата

На нивоу школског такмичења резултате вреднује комисија коју бира стручни актив наставника/професора српског језика и књижевности.

На нивоу општинског такмичења резултате вреднује стручна комисија коју образује стручно друштво – односно подружница.

На нивоу окружног (градског) такмичења резултате вреднује стручна комисија коју чине најмање три члана, а коју образује стручно друштво – подружница (наставници школа, професори универзитета, института и др.).

На нивоима општинског и окружног (градског) такмичења прво место освајају ученици са 20 и 19, друго место са 18 и 17 и треће место са 16 и 15 бодова. Ученици који на окружном такмичењу освоје 15, 16 и 17 бодова могу добити од школа задужених за издавање диплома диплому за друго (17 бодова) или треће место (16 и 15 бодова), али немају проhodност на даљи ниво такмичења.

На нивоу Републичког такмичења резултате вреднује стручна комисија од најмање три члана коју бира Управа Друштва. Прво место добија ученик са 20 бодова. Уколико нема ученика који је освојио 20 бодова, прво место припада оном ученику који је освојио 19 бодова. У односу на почетни број бодова рангирају се друго и треће место.

За најбоље резултате (у рангу) ученици на свим нивоима такмичења освајају I, II и III место и награђују се књигама и дипломом организатора такмичења (према могућностима организатора). Дипломе за добијено прво, друго и треће место на општинском и окружном нивоу додељују школе које су домаћини такмичења, односно органи локалне самоуправе.

На Републичком такмичењу сви наставници чији су учесници освојили I, II и III место награђују се књигама и захвалницом Друштва за српски језик и књижевност Србије.

Дипломе потписују организатори такмичења:

- на Републичком такмичењу: Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Карловачка гимназија;
- на општинском и окружном такмичењу: одељење Министарства просвете, науке и технолошког развоја и подружница Друштва (односно стручни актив, док су школе у којима се такмичење одржава само реализатори).

Ученици који су у завршном разреду освојили једно од прва три места на Републичком такмичењу ослобађају се пријемног испита из књижевности на факултетима где се ова област полаже.

Приговори и жалбе

На свим нивоима такмичења, чим се такмичење обави и комисије за преглед преузму ученичке радове, организатор је дужан да на јавном месту, доступном ученицима, изложи тестове и решења, како би ученици са својим наставницима били у могућности да провере свој рад.

После саопштења резултата, уколико ученик – учесник такмичења сматра да његов рад, из било којих разлога, заслужује већи број поена, има право на писмени приговор, односно жалбу. **Приговор званично прослеђује школа председнику комисије на одговарајућем нивоу** (на Републичком такмичењу – председнику централне комисије) у року од 7 дана од саопштења. Председник комисије је дужан да у року од 7 дана по добијеном приговору да писмени одговор са образложењем комисије (на Републичком такмичењу – комисије за приговоре), који се званично прослеђује школи.

ПРОГРАМ ТАКМИЧЕЊА ИЗ КЊИЖЕВНОСТИ

ОСНОВНА ШКОЛА

VII РАЗРЕД

Школски ниво такмичења из књижевности подразумеваће наставно градиво 5. и 6. разреда из области Књижевност, као и савладане садржаје из 7. разреда до краја првог полугодишта, закључно са децембром (предлог дистрибуције градива по месецима дат је након навођења садржаја програма из књижевности).

Општински ниво такмичења обухватиће и градиво предвиђено за јануар и фебруар. За окружни ниво такмичења потребно је да ученици изуче и дела планирана за март предлогом распореда градива. За републички ниво такмичења ученици ће припремити градиво седмог разреда у целости, уз познавање раније обрађеног градива у петом и шестом разреду другог циклуса основног образовања и васпитања.

Предлог дистрибуције градива по месецима усклађен је са телевизијским часовима, односно са Планом реализације наставе у случају непосредне ратне опасности, ратног стања, ванредног стања или других ванредних ситуација и околности за основну школу, који је направио Завод за унапређивање образовања и васпитања уочи почетка школске 2020/2021. године.

У складу са тренутном ситуацијом, моделима наставе по основним школама и различитом заступљеношћу појединих дела у читанкама различитих издавача, садржаји програма Такмичења из књижевности су ревидирани у односу на школски програм како би се ученицима омогућила лакша припрема за такмичење.

Изостављена су поједина дела предвиђена Програмом наставе и учења за седми разред: дела по избору из одељка

који обухвата научнопопуларне и информативне текстове, сва дела из допунског избора лектире, као и сва дела наведена у Програму наставе и учења између којих је могућ одабир за обраду.

Познавање књижевних термина испитиваће се и на познатим и на ученицима непознатим текстовима, датим у краћем одломку или у форми реченице у задатку.

КЊИЖЕВНОСТ

Лирика

Јован Дучић: *Подне*

Милан Ракић: *Божур*

Владислав Петковић Дис: *Међу својима*

Милутин Бојић: *Плава гробница*

Десанка Максимовић: *Крвава бајка*

Стеван Раичковић: *После кише*

Јован Јовановић Змај: *Јутутунска јухахаха*

Рабиндранат Тагоре: *Папирни бродови*

Вислава Шимборска: *Облаци*

Епика

Стефан Митров Љубиша: *Кањош Мацедонових* (одломак)

Радоје Домановић: *Вођа* (одломак)

Петар Кочић: *Кроз мећаву*

Иво Андрић: *Јелена, жена које нема* (одломак)

Ана Франк: *Дневник Ане Франк* (одломак)

Ефраим Кишон: *Код куће је најгоре* (избор)

Афоризми (Душан Радовић и други – избор)

Драма

Бранислав Нушић: *Власт* (одломак)

Вида Огњеновић: *Кањош Мацедонових* (одломак о сусрету
Кањоша и Фурлана)

Научнопопуларни и информативни текстови

Михајло Пупин: *Са пашњака до научењака* (одломак)

Домаћа лектира

Епске народне песме покосовског тематског круга (*Смрт војводе Пријезде, Диоба Јакшића*)

Епске народне песме о хајдучима (*Мали Радојица, Стари Вујадин, Старина Новак и кнез Богосав*)

Епске народне песме о ускоцима (*Иво Сенковић и ага од Рибника, Ропство Јанковић Стојана*)

Свети Сава у књижевности: одломак из *Житија Светог Симеона* (о опроштају оца од сина); избор из народних прича и предања (на пример *Свети Сава и ђаво*, легенде о Светом Сави); избор из ауторске поезије о Светом Сави (Матија Бећковић: *Прича о Светом Сави*)

Мирослав Антић: *Плави чуперак и Шашава књига* (избор)

Антоан де Сент Егзипери: *Мали Принц*

Момо Капор: *Мали Принц*

Јован Стерија Поповић: *Покондирена тиква*

Душан Ковачевић: *Свемирски змај*

Књижевни термини и појмови

Приликом припремања за такмичење наставници ће узимати у обзир књижевне термине и појмове обрађене са ученицима у 5. и 6. разреду према новим програмима наставе и учења. Овде доносимо и списак појмова који се изучавају у 7. разреду.

Пети разред

- Песник и лирски субјекат.
- Мотиви и песничке слике као елементи композиције лирске песме.
- Врста строфе према броју стихова у лирској песми: катрен; врста стиха по броју слогова (десетерац и осмерац).

- Одлике лирске поезије: сликовитост, ритмичност, емоционалност.
- Стилске фигуре: епитет, оноματοпеја.
- Врсте ауторске и народне лирске песме: описне (дескриптивне), родољубиве (патриотске); митолошке, песме о раду (посленичке) и породичне.
- Писац и приповедач.
- Облици казивања: приповедање у првом и трећем лицу.
- Фабула: низање догађаја, епизоде, поглавља.
- Карактеризација ликова – начин говора, понашање, физички изглед, животни ставови, етичност поступака.
- Врсте епских дела у стиху и прози: епска народна песма, бајка (народна и ауторска), новела (народна и ауторска), шаљива народна прича.
- Врста стиха према броју слогова: десетерац.
- Позоришна представа и драма.
- Чин, појава, лица у драми, драмска радња. Сцена, костим, глума, режија.
- Драмске врсте: једночинка, радио-драма.

Шести разред

- Врста строфе према броју стихова у лирској песми: дистих; терцет; врста стиха по броју слогова (лирски и епски десетерац).
- Одлике лирске поезије: нагласак речи и ритам; рима – парна, укрштена, обгрљена; улога риме у обликовању стиха.
- Стилске фигуре: контраст, хипербола.
- Врсте ауторске и народне лирске песме: социјалне песме, дитирамб, елегија; обредне песме (коледарске, краљичке, додолске, божићне).
- Основна тема и кључни мотиви.
- Облици казивања: нарација (хронолошко приповедање), описивање, дијалог, монолог.

- Фабула/радња, редослед догађаја.
- Врсте епских дела: приповетка, роман.
- Културно-историјско предање (нпр. *Смрт Марка Краљевића*).
- Драмске врсте: комедија – основне одлике. Монолог и дијалог у драми. Дидаскалије, реплика. Етапе драмске радње (заплет и расплет).

Седми разред

- Опкорачење.
- Рефрен.
- Цезура.
- Везани и слободни стих.
- Ауторске лирске песме: рефлексивна и сатирична песма.
- Језичко-стилска изражајна средства: метафора, алегорија, градација, словенска антитеза, симбол, фигуре понављања (асонанца и алитерација).
- Функција мотива у композицији лирске песме.
- Песма у прози.
- Фабула и сиже.
- Статички и динамички мотиви.
- Композиција.
- Епизода.
- Идејни слој књижевног текста.
- Врсте карактеризације књижевног лика.
- Пословице, изреке, питалице, загонетке.
- Унутрашњи монолог.
- Хронолошко и ретроспективно приповедање.
- Дневник.
- Аутобиографија.
- Легендарна прича.
- Предања о постанку бића, места и ствари.
- Афоризам.
- Хумор, иронија и сатира.

- Драмска радња; етапе драмске радње: увод, заплет, врхунац, перипетија, расплет. Драмска ситуација.
- Драма у ужем смислу.

НАПОМЕНА: Наведени књижевни појмови и термини испитиваће се у складу са књижевним делима на која се односе, према редоследу текстова планираних за одређени ниво такмичења.

Предлог дистрибуције градива по наставним месецима

Септембар: *Папирни бродови*, Рабиндранат Тагоре; *Код куће је најгоре*, Ефраим Кишон; *Свемирски змај*, Душан Ковачевић.

Октобар: *Плави чуперак и Шашава књига* (избор), Мирослав Антић; *Јелена, жена које нема* (одломак), Иво Андрић; *Крвава бајка*, Десанка Максимовић.

Новембар и децембар: *Дневник Ане Франк*, Ана Франк; *Облаци*, Вислава Шимборска; *Мали Принц*, Антоан де Сент Егзипери; *Мали Принц*, Момо Капор; *После кише*, Стеван Раичковић.

Јануар и фебруар: пословице; изреке; питалице; загонетке; *Кроз мећаву*, Петар Кочић; Свети Сава у књижевности (одломак из *Житија Светог Симеона*, избор из народних прича и предања о Светом Сави, избор из ауторске поезије о Светом Сави – *Прича о Светом Сави*, Матија Бећковић); *Са пашњака до научењака*, Михајло Пупин; *Божур*, Милан Ракић.

Март: *Смрт војводе Пријезде*, Диоба Јакшића, епске народне песме покосовског тематског круга; *Међу својима*, Владислав Петковић Дис; *Плава гробница*, Милутин Бојић; *Мали Радојица*, *Стари Вујадин*, *Старина Новак и кнез Богосав*, епске народне песме о хајдучима.

Април: *Иво Сенковић и ага од Рибника*, *Ропство Јанковић Стојана*, епске народне песме о ускоцима; *Кањош*

Мацедоновић (одломак), Стефан Митров Љубиша; *Кањош Мацедоновић* (одломак), Вида Огњеновић; *Покондирена тиква*, Јован Стерија Поповић.

Мај и јун: *Јутунска јухахаха*, Јован Јовановић Змај; *Вођа* (одломак), Радоје Домановић; афоризми (избор); *Подне*, Јован Дучић; *Власт* (одломак), Бранислав Нушић.

VIII РАЗРЕД

Школски ниво такмичења из књижевности подрамеваће наставно градиво 5, 6. и 7. разреда из области Књижевност, као и савладане садржаје из 8. разреда до краја првог полугодишта, закључно са децембром (предлог дистрибуције градива по месецима дат је након навођења садржаја програма из књижевности).

Општински ниво такмичења обухватиће и градиво предвиђено за јануар и фебруар. За окружни ниво такмичења потребно је да ученици изуче и дела планирана за март предлогом распореда градива. За републички ниво такмичења ученици ће припремити градиво осмог разреда у целости, уз познавање раније обрађеног градива у разредима другог циклуса основног образовања и васпитања.

Предлог дистрибуције градива по месецима усклађен је са телевизијским часовима, односно са Планом реализације наставе у случају непосредне ратне опасности, ратног стања, ванредног стања или других ванредних ситуација и околности за основну школу, који је направио Завод за унапређивање образовања и васпитања уочи почетка школске 2020/2021. године.

У складу са тренутном ситуацијом, моделима наставе по основним школама и различитом заступљеношћу појединих дела у читанкама различитих издавача, садржаји програма Такмичења из књижевности су ревидирани у односу на школски програм како би се ученицима омогућила лакша припрема за такмичење.

Изостављена су поједина дела предвиђена Наставним програмом за осми разред основног образовања и васпитања: дела обухваћена допунским избором, научнопопуларни и информативни текстови, као и поједина дела предвиђена Програмом између којих је могућ одабир за обраду.

Познавање књижевних термина испитиваће се и на познатим и на ученицима непознатим текстовима, датим у краћем одломку или у форми реченице у задатку.

КЊИЖЕВНОСТ

Лирика

Народна песма: *Српска дјевојка*

Љубавне народне лирске песме (избор)

Ђура Јакшић: *Отаџбина*

Јован Јовановић Змај: *Ђулићи (избор)*; *Светли гробови*

Франческо Петрарка: *Канцонијер (LXI сонет)*

Десанка Максимовић: *Пролетња песма* и *Опомена*

Милош Црњански: *Ламент над Београдом*

Васко Попа: *Очију твојих да није*

Оскар Давичо: *Србија*

Сергеј Јесењин: *Писмо мајци*

Рајнер Марија Рилке: *Љубавна песма*

Епика

Народне епско-лирске песме: *Женидба Милића Барјактара*,
Хасанагиница

Народна епска песма: *Почетак буне против дахија*

Народне епске песме новијих времена (тематски круг о ослобођењу Србије и Црне Горе)

Вук Стефановић Караџић: *Српски рјечник (избор)*; *О народним певачима*

Народна приповетка: *Немуштити језик*

Теодосије: *Житије Светог Саве* (одломак)

Прота Матеја Ненадовић: *Мемоари* (одломак)

Петар II Петровић Његош: *Горски вијенац* (избор кратких одломака)

Љубомир Ненадовић: *Писма из Италије* (одломци)

Симо Матавуљ: *Пилипенда*

Лаза Лазаревић: *Све ће то народ позлатити*

Петар Кочић: *Кроз мећаву*

Милош Црњански: *Сеобе I* (одломак)

Иво Андрић: *Мост на Жепи*; избор приповедака о деци

Добрица Ћосић: *Деобе* (одломак)

Драма

Бранислав Нушић: *Сумњиво лице*

Данило Киш: *Ноћ и магла* (одломак)

Вилијем Шекспир: *Ромео и Јулија*

Молијер: *Грађанин племић* (одломак)

Тумачење текста

Оспособљавање ученика за самосталну анализу књижевноуметничког дела (лирска и епска песма, приповетка, роман и драма) уз помоћ развијеног плана и теза. Процењивање идејно-естетских, језичко-стилских и других вредности уметничког дела.

Стицање поузданог критеријума за избор, анализу и процену књижевног текста. Упућивање ученика у коришћење одабране и приступачне литературе о делима и писцима. Подстицање и развијање критичког односа у проблемском приступу делу и писцу.

Систематизовање знања о народној и ауторској књижевности (на примерима из лектире).

Књижевнотеоријски појмови

С обзиром на чињеницу да се у 8. разреду систематизују знања која су ученици стекли од 5. до 8. разреда, а то се односи и на књижевно-теоријске појмове и различит-

те класификације књижевних родова и врста у народној и ауторској књижевности, овде их нећемо поново наводити, већ наводимо само оне појмове који су посебно истакнути у садржају програма за 8. разред из области Књижевност.

Лирика

Стилска средства: метонимија, рефрен, антитеза, асонанца и алитерација.

Лирске врсте: љубавна народна лирика; љубавна ауторска песма.

Сонет.

Епика

Епско-лирске врсте: поема, балада.

Спев.

Путопис.

Мемоари.

Есеј.

Драма

Трагедија. Трагично (појам).

Протагонист и антагонист.

Разрешење сукоба. Катарза.

Сценски знакови. Режија.

Телевизијска драма.

Систематизације књижевнотеоријских појмова

Систематизација књижевних родова и врста у народној и ауторској књижевности.

Систематизација облика казивања (форми приповедања) у књижевноуметничким текстовима: наративна (приповедање у 1. и 3. лицу); хронолошко и ретроспективно приповедање; дескрипција (портрет, пејзаж, појам ентеријера и екстеријера), наративна дескрипција; дијалог; монолог, унутрашњи монолог.

Језичко-стилска изражајна средства (систематизација). Структура уметничког текста (композиција, однос фабуле и сужеа, драмски елементи: експозиција, заплет, кулминација, перипетија, расплет).

Врсте карактеризације (социолошка, психолошка, језичка ...).

Мотиви: динамички, статички, наративни, описни, интернационални...

Предлог дистрибуције градива по наставним месецима

Септембар: *Немушти језик*, народна бајка; *Српски рјечник* (избор), Вук Стефановић Караџић; *Женидба Милића Барјактара*, народна епско-лирска песма; избор народних епско-лирских песама (*Хасанагиница*).

Октобар: *О народним певачима*, Вук Стефановић Караџић; *Почетак буне против дахија*, народна епска песма; народне епске песме новијих времена (песме о ослобођењу Србије и Црне Горе): *Бој на Мишару*, *Три сужња...* (избор); *Мемоари*, Прота Матеја Ненадовић; *Горски вијенац* (одломци), Петар II Петровић Његош; *Сеобе I* (одломак), Милош Црњански.

Новембар и децембар: *Писма из Италије* (одломци), Љубомир Ненадовић; *Светли гробови*, Јован Јовановић Змај; *Отаџбина*, Ђура Јакшић, *Све ће то народ позлатити*, Лаза Лазаревић; *Пилипенда*, Симо Матавуљ; *Србија*, Оскар Давичо.

Јануар и фебруар: *Деобе* (одломак), Добрица Ћосић; *Ноћ и магла*, Данило Киш; *Кроз међаву*, Петар Кочић; *Житије Светога Саве* (одломак), Теодосије.

Март: *Српска дјевојка*, народна лирска песма; љубавне народне лирске песме (избор); *Канџонијер* (LXI сонет), Франческо Петрарка; *Пролетња песма* и *Опомена*, Десанка Максимовић; *Ђулићи* (избор), Јован Јовановић Змај; *Љубав-*

на песма, Рајнер Марија Рилке; *Очију твојих да није*, Васко Попа; *Ромео и Јулија*, Вилијем Шекспир.

Април и мај: *Ламент над Београдом*, Милош Црњански; *Писмо мајци*, Сергеј Јесењин; *Мост на Жепи*, избор приповедака о деци, Иво Андрић; *Сумњиво лице*, Бранислав Нушић; *Грађанин племић*, Молијер.

ГИМНАЗИЈЕ И СРЕДЊЕ СТРУЧНЕ ШКОЛЕ

ПРВИ РАЗРЕД

Први ниво такмичења

А. ПИСЦИ И КЊИЖЕВНА ДЕЛА

Народна лирска митолошка песма нпр.: *Сунце се дјевојком жени*, *Женидба сјајнога мјесеца*, *Вила зида град...*

Бановић Страхинџа, народна епска песма

Хасанагиница, народна балада

Лаза Лазаревић: *Први пут с оцем на јутрење*

Антон Павлович Чехов: *Туга*

Софокле: *Антигона*

Иво Андрић: *О причи и причању* (беседа приликом примања Нобелове награде)

Еп о Гилгамешу (осма плоча)

Хомер: *Илијада* (шесто певање)

Библија. Стари завет: *Легенда о потопу*; *Пјесма над пјесмама*

Библија. Нови завет: *Јеванђеље по Матеју*

Б. КЊИЖЕВНОТЕОРИЈСКИ ПОЈМОВИ И ТЕРМИНИ

- уметност; појам и врсте уметности
- књижевност (појам и назив)
- наука о књижевности (теорија књижевности, историја књижевности, књижевна критика)
- спољашњи и унутрашњи (иманентни) приступ књижевном делу

- структура књижевног дела (појам)
- лирика
- епика
- епски јунак
- драмски јунак
- протагонист, антагонист
- лирска песма
- епска песма
- приповетка
- новела
- роман
- драма
- основни елементи драмске структуре
- драмске врсте
- драмски сукоб
- трагедија
- трагички сукоб
- трагичка кривица
- катарза
- античко позориште
- тема, мотиви, фабула и сиже у књижевном делу
- облици приповедања у књижевном делу (нарација, дескрипција)
- облици казивања у књижевном делу (дијалог, монолог, унутрашњи монолог)
- лик у књижевном делу
- карактеризација (врсте: језичка, психолошка, социјална, етичка)
- композиција књижевног дела
- језик књижевног дела
- књижевност старог века (појам, главне одлике)

Други ниво такмичења

А. ПИСЦИ И КЊИЖЕВНА ДЕЛА

Свети Сава: *Житије Светога Симеона* (одломак: *Болест и смрт Светога Симеона*)

Теодосије: *Житије Светог Саве* (одломак: *Бег у Свету Гору*)

Јефимија: *Похвала кнезу Лазару*

Деспот Стефан Лазаревић: *Слово љубве*

Константин Филозоф: *Житије деспота Стефана Лазаревића* (одломак: опис Београда)

Комади од различнијех косовскијех пјесама, народна епска песма

Марко Краљевић и брат му Андријаши, бугарштица

Диоба Јакшића, народна епска песма

Ропство Јанковић Стојана, народна епска песма

Песме о Марку Краљевићу (обрађиване у основној школи)

Златна јабука и девет пауница, народна бајка

Б. КЊИЖЕВНОТЕОРИЈСКИ ПОЈМОВИ И ТЕРМИНИ

- средњовековна књижевност (појам, главне одлике)
- служба
- житије
- похвала
- слово
- поетика народне (усмене) књижевности
- одлике народне (усмене) књижевности: колективност, варијантност, формулативност
- врсте народне лирске поезије
- лирско-епска поезија; балада
- типологија једноставних усмених облика (класификација усмених прозних облика: приче о животињама, бајке, новеле, народне приче, легендарне приче)
- стих (врсте стихова)
- метрика

- хексаметар
- десетерац
- цезура
- мит
- предање
- структура народне бајке и остале одлике
- епитет
- стални епитети
- поређење
- персонификација
- хипербола
- антитеза
- лирски паралелизми (анафора, епифора, симплоха, палилогија)

Трећи ниво такмичења

А. ПИСЦИ И КЊИЖЕВНА ДЕЛА

Франческо Петрарка: *Канцонијер* (избор сонета из акредитованих читанки)

Данте Алигијери: *Божанствена комедија, Пакао* (певање пето)

Ђовани Бокачо: *Декамерон* (избор)

Вилијем Шекспир: *Ромео и Јулија*

Мигел де Сервантес: *Дон Кихот* (одломци)

Марин Држић: *Дундо Мароје; Новела од Станца*

Б. КЊИЖЕВНОТЕОРИЈСКИ ПОЈМОВИ И ТЕРМИНИ

- хуманизам (појам, главне одлике)
- ренесанса (појам, главне одлике)
- петраркизам
- елизабетанско позориште
- шекспирологија
- сонет
- фарса

- вербална (језичка) комика
- ситуациона комика
- дидаскалија (рemark)
- драмска композиција (етапе развоја драмске радње)
- основне врсте комедије
- градација
- метафора

ДРУГИ РАЗРЕД

Први ниво такмичења

А. ПИСЦИ И КЊИЖЕВНА ДЕЛА

Доситеј Обрадовић: *Писмо Харалампију; Живот и прикљученија* (одломак из читанки); *Востани Србије*

Јован Стерија Поповић: *Тврдица*

Џорџ Гордон Бајрон: *Ходочашће Чајлда Харолда* (одломци)

Александар Сергејевич Пушкин: *Евгеније Оњегин*

Едгар Алан По: *Гавран*

Хајнрих Хајне: *Лорелај*

Вук Стефановић Караџић: критика романа *Љубомир у Јелисијуму; Писмо Вука Караџића кнезу Милошу Обреновићу* (одломци)

Петар II Петровић Његош: *Горски вијенац*

Бранко Радичевић: *Кад млидија умрети*

Ђура Јакшић: *На Лунару, Поноћ*

Јован Јовановић Змај: *Ђулићи; Ђулићи увеоци* (избор из акредитованих читанки)

Лаза Костић: *Међу јавом и мед сном; Santa Maria della Salute*

Б. КЊИЖЕВНОТЕОРИЈСКИ ПОЈМОВИ И ТЕРМИНИ

- барокне тенденције у српској књижевности
- просветитељство
- сентиментализам

- класицизам
- писмо
- аутобиографија
- лирска поезија (карактеристике и врсте)
- стих
- строфа (врсте строфа)
- рима (врсте риме)
- структура лирске песме
- песничка слика
- версификација
- трохеј
- јамб
- дактил
- метафора
- персонификација
- алегорија
- иронија
- асиндет
- полисиндет
- анафора
- епифора
- симплоха
- оноματοпеја
- алитерација
- асонанца
- романтизам (одлике, поетика, представници)
- гротескно
- лирско-епска поезија (поема)

Други ниво такмичења

А. ПИСЦИ И КЊИЖЕВНА ДЕЛА

Оноре де Балзак: *Предговор Људској комедији*; Чича Горио
 Николај Васиљевич Гогољ: *Шињел*
 Лав Николајевич Толстој: *Ана Карењина*

Светозар Марковић: *Певање и мишљење*

Јаков Игњатовић: *Вечити младожења* (одломци из акредитованих читанки)

Б. КЊИЖЕВНОТЕОРИЈСКИ ПОЈМОВИ И ТЕРМИНИ

- реализам (одлике, поетика, представници)
- реалистички роман
- лик у реалистичком делу (типичност, индивидуалност)
- врсте мотивације у књижевним делима реализма

Трећи ниво такмичења

А. ПИСЦИ И КЊИЖЕВНА ДЕЛА

Милован Глишић: *Глава шећера*

Лаза Лазаревић: *Ветар / Швабица*

Радоје Домановић: *Данга*

Стеван Сремац: *Кир Герас / Ибиш ага*

Бранислав Нушић: *Госпођа министарка*

Симо Матавуљ: *Поварета*

Иво Андрић: *Мост на Жепи; Пут Алије Берзелеза*

Драгослав Михаиловић: *Кад су цветале тикве*

Б. КЊИЖЕВНОТЕОРИЈСКИ ПОЈМОВИ И ТЕРМИНИ

- реалистичка приповетка
- хумор
- сатира
- савремени роман (теме, мотиви, ликови, тип јунака, приповедачке технике – односи се на роман *Кад су цветале тикве*)

ТРЕЋИ РАЗРЕД

Први ниво такмичења

А. ПИСЦИ И КЊИЖЕВНА ДЕЛА

Шарл Бодлер: *Везе; Албатрос; Читаоцу*
Артур Рембо: *Самогласници*
Антон Павлович Чехов: *Ујка Вања*
Богдан Поповић: *Антологија новије српске лирике* (Предговор)
Алекса Шантић: *Вече на шкољу; Претпразничко вече*
Јован Дучић: *Сунцокрети; Јабланови*
Милан Ракић: *Искрена песма; Јасика*
Владислав Петковић Дис: *Можда спава; Тамница; Нирвана*
Сима Пандуровић: *Светковина*
Борисав Станковић: *Коштана; Нечиста крв*
Јован Скерлић: *О Коштани*

Б. КЊИЖЕВНОТЕОРИЈСКИ ПОЈМОВИ И ТЕРМИНИ

- модерна (карактеристике, представници)
- симболизам
- импресионизам
- симбол
- стих: једанаестерац, дванаестерац, александринац
- слободни стих
- метонимија
- синегдоха
- парадокс
- алузија
- апострофа
- реторско питање
- инверзија
- елипса
- рефрен
- наратија (приповедање: хронолошко, ретроспекција)
- дескрипција (опис)

- дијалог
- монолог
- унутрашњи монолог
- доживљени говор
- приповедачки коментар
- пишчев коментар
- казивање у првом, другом, трећем лицу
- драма у ужем смислу (особине)
- модерна драма (психолошка, импресионистичка)

Други ниво такмичења

А. ПИСЦИ И КЊИЖЕВНА ДЕЛА

Петар Кочић: *Мрачајски прото*

Владимир Мајаковски: *Облак у панталонама*

Рабиндрант Тагоре: *Градинар*

Франц Кафка: *Процес*

Милутин Бојић: *Плава гробница*

Душан Васиљев: *Човек пева после рата*

Милош Црњански: *Суматра; Сеобе I*

Момчило Настасијевић: *Туга у камену*

Иво Андрић: *На Дрини ћуприја*

Б. КЊИЖЕВНОТЕОРИЈСКИ ПОЈМОВИ И ТЕРМИНИ

- песма у прози
- књижевни манифест
- авангарда
- футуризам
- експресионизам
- надреализам
- манифести авангардних покрета
- српска књижевност између два рата (међуратна књижевност)

Трећи ниво такмичења

А. ПИСЦИ И КЊИЖЕВНА ДЕЛА

Тин Ујевић: *Свакидашња јадиковка*

Растко Петровић: *Људи говоре*

Исидора Секулић: *Круг*

Мирослав Крлежа: *Господа Глембајеви*

Избор из лирике европске модерне (Рилке, Блок, Аполинер – избор из акредитованих читанки)

Избор из међуратне српске поезије (Десанка Максимовић, Милан Дединач, Раде Драинац, Оскар Давичо, Александар Вучо, Душан Матић – избор из акредитованих читанки)

Б. КЊИЖЕВНОТЕОРИЈСКИ ПОЈМОВИ И ТЕРМИНИ

- сценски језик (визуелни и акустички сценски знаци)
- драма на сцени: публика, глумац, режија, лектор, сценограф, костимограф

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

Први ниво такмичења

А. ПИСЦИ И КЊИЖЕВНА ДЕЛА

Десанка Максимовић: *Тражим помиловање* (избор из акредитованих читанки)

Васко Попа: *Каленић; Кора* (избор из акредитованих читанки)

Бранко Миљковић: избор из поезије

Бранко Ћопић: *Башта сљезове боје* (избор из акредитованих читанки)

Владан Десница: *Прољећа Ивана Галеба*

Семјуел Бекет: *Чекајући Годоа*

Вилијем Шекспир: *Хамлет*

Волфганг Гете: *Фауст*

Фјодор Михаилович Достојевски: *Злочин и казна*

Албер Ками: *Странац*

Хорхе Луис Борхес: *Чекање*

Стеван Раичковић: *Септембар; Камена успаванка* (избор из акредитованих читанки)

Миодраг Павловић: *Реквијем*

Б. КЊИЖЕВНОТЕОРИЈСКИ ПОЈМОВИ И ТЕРМИНИ

- књижевна научна методологија
- методологија проучавања књижевности: позитивизам (Иполит Тен); феноменологија (Роман Ингарден); структурализам (Виктор Шкловски); теорија рецепције (Ханс Роберт Јаус); плурализам метода и њихов суоднос
- структура и композиција драме
- антидрама
- антијунак
- драма и позориште

Други ниво такмичења

А. ПИСЦИ И КЊИЖЕВНА ДЕЛА

Иво Андрић: *Проклета авлија*

Меша Селимовић: *Дервиш и смрт*

Михајло Лалић: *Лелејска гора* (одломци из акредитованих читанки)

Добрица Ћосић: *Корени*

Б. КЊИЖЕВНОТЕОРИЈСКИ ПОЈМОВИ И ТЕРМИНИ

- ток свести
- хронотоп
- врсте романа
- типови структуре романа

Трећи ниво такмичења

А. ПИСЦИ И КЊИЖЕВНА ДЕЛА

Александар Тишма: *Употреба човека* (одломак)

Данило Киш: *Енциклопедија мртвих* (одломак)

Душан Ковачевић: *Балкански шпијун*

Избор из савремене српске књижевности (Б. Пекић, М. Бећковић – избор из акредитованих читанки)

Избор из књижевних критика и есеја (И. Секулић, П. Џацић, М. Павловић – избор из акредитованих читанки)

Б. КЊИЖЕВНОТЕОРИЈСКИ ПОЈМОВИ И ТЕРМИНИ

- постмодерна и постмодернизам
- радио
- телевизија
- филм
- путопис
- есеј
- књижевна критика

* * *

Састављачи тестова су обавезни да прате наставне садржаје за поједине разреде и нивое такмичења.

Према Правилнику о организовању и спровођењу такмичења „Књижевна олимпијада”, извештаји са окружног такмичења достављају се организаторима у табелама, заједно са списковима учесника (уз назив школе и име и презиме наставника) и освојеним бројем бодова, на мејл Друштва (drustvosj@fil.bg.ac.rs) у року од три дана од завршеног такмичења. Моле се задужени представници школских округа у Србији да резултате шаљу обједињено (не свака школа или група школа само у своје име). Извештаји који не стигну на време, који су

непотпуни или се шаљу у више наврата, онемогућавају Друштво да такмичење настави планираном динамиком.

Литература за учеснике такмичења

Садржаји такмичења су ревидирани садржаји редовне наставе српског језика и књижевности прописани **важећим** Наставним планом и програмом. Одређена усклађивања извршена су у првом, другом и трећем разреду средње школе, према новим програмима наставе и учења. Друштво за српски језик и књижевност Србије објавило је збирке тестова са првих шест такмичења „Књижевне олимпијаде” у којима се могу наћи модели задатака за све разреде.

Напомене: На свим нивоима такмичења биће испитано градиво реализовано до тог нивоа такмичења и градиво предвиђено за све претходне нивое такмичења, као и градиво предвиђено за све претходне разреде.

Садржаји такмичења су у складу са прописаним Наставним планом и програмом. Састављачи тестова ће приликом свог рада пратити Наставни план и програм за дати разред. Текстови ван програма могу се користити само за испитивање области Разумевање прочитаног текста и у складу са надпрограмским захтевима стандарда (описа ученичких постигнућа).

Учесници такмичења за свој рад и припрему користе искључиво уџбенике који су одобрени од Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије (www.mprn.gov.rs), али су обавезни да све књижевноисторијске, књижевнотеоријске и књижевнокритичке појмове и тумачења ускладе са релевантним достигнућима науке о књижевности, јер ће се као тачни одговори признавати само они који су засновани и потврђени у науци о књижевности.

ОБАВЕШТЕЊЕ О ТАКМИЧЕЊИМА

ОБАВЕШТЕЊЕ О 30. РЕПУБЛИЧКОМ ТАКМИЧЕЊУ ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И ЈЕЗИЧКЕ КУЛТУРЕ УЧЕНИКА ОСНОВНИХ И СРЕДЊИХ ШКОЛА И 8. РЕПУБЛИЧКОМ ТАКМИЧЕЊУ ИЗ КЊИЖЕВНОСТИ „КЊИЖЕВНА ОЛИМПИЈАДА” УЧЕНИКА ОСНОВНИХ И СРЕДЊИХ ШКОЛА

У току школске 2019/20. године због епидемиолошке ситуације Друштво није било у могућности да настави са такмичењима. До проглашења ванредног стања у Републици Србији Друштво је редовно одржало општинска такмичења из књижевности „Књижевна олимпијада” за ученике основних и средњих школа и Општинско такмичење из Српског језика и језичке културе за ученике средњих школа. Реализовање осталих нивоа такмичења није било могуће због преласка рада школа на онлајн наставу и забране окупљања већег броја људи.

Ове школске године (2020/21) Друштво планира одржавање свих такмичења. Због тренутне епидемиолошке ситуације, Друштво ће пратити све мере и придржавати се оних које су прописане у складу са прописима надлежних министарстава и договором са Министарством просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

**ИЗ ПРАВИЛНИКА О ТАКМИЧЕЊУ ЛИТЕРАРНИХ
ДРУЖИНА И СЕКЦИЈА ОСНОВНИХ
И СРЕДЊИХ ШКОЛА – НАГРАДА
„ПРОФ. ДР СЛОБОДАН Ж. МАРКОВИЋ”**

ДРУШТВО ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ
РАЗВОЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ЗАДУЖБИНА „ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ”

1.

Такмичење има за циљ:

- да афирмише рад литерарних дружина и секција које својим програмима, облицима и методама рада утичу на подизање квалитета наставног процеса у српском језику и књижевности;
- да литерарно стваралаштво у школама допринесе развијању активног односа према књизи и писаној речи;
- да развије афинитете према естетским и етичким вредностима литературе;
- да подстакне развијање литерарног сензибилитета и креативних способности ученика;
- да допринесе развијању културе коришћења слободног времена код ученика;
- да подстакне ученике и наставнике на проширивање и продубљивање вредности уметничког текста и литерарног образовања својих чланова, што ће се постићи праћењем достигнућа савремене науке о књижевности и језику.

2.

Такмичење има два вида:

- I – за најбоље литерарне дружине и секције у основној школи; и

II – за најбоље литерарне дружине и секције у средњој школи.

3.

Најбоље литерарне дружине и секције награђују се наградом „Проф. др Слободан Ж. Марковић”, дипломом и одабраним књигама, чији се износ утврђује сваке године.

4.

Проглашавање најбоље литерарне дружине и секције обавља се сваке године на Зимском семинару, када се врши и уручивање награда.

5.

Пријављивање литерарних дружина и секција за такмичење врши се сваке године **до 15. новембра за рад у претходној школској години**. Право пријављивања имају литерарне дружине и секције, школе и друге просветне институције.

Уз пријаву предлагачи морају доставити потпуну документацију о раду литерарне дружине, секције у претходној школској години.

Документација ће обухватити: **годишњи план и извештај о планираним активностима**, који треба да садржи:

- **организацију рада**
- **облике рада** (радне састанке, књижевне вечери, посете, излете, културно-уметничке јубилеје, сусрете с писцима и другим посленицима у култури, учествовање у школским приредбама, сарадњу са дружинама, секцијама, у периодици, месним радио-станицама, на наградним конкурсима, у издавачкој делатности и сл.).
- **резултате рада**: освојене награде и дипломе.

6.

Избор најбољих литерарних дружина и секција врши Републичка комисија коју именује Управа Друштва, утврђујући и председника и секретара Комисије.

7.

Ако Комисија процени да су литерарне дружине и секције изједначене по квалитету, може предложити да се за најбоље прогласе, у свакој категорији, највише три равноправне секције за I, II и III награду.

8.

Прво проглашавање најбоље литерарне дружине, у основној и најбоље литерарне секције у средњој школи обављено је јануара 1996. године, за период школске 1994/95. године.

9.

На Зимском семинару приликом свечаног проглашења најбољих литерарних дружина и секција које су освојиле награду „Проф. др Слободан Ж. Марковић”, похваљују се и награђују професори и наставници који су стручно водили рад награђених секција и дружина, како би њихово залагање деловало на унапређивање рада литерарних дружина и секција у школама.

Рад секција је саставни део годишњих програма образовно-васпитног рада школа и приликом јављања на конкурс Друштва пријаву за такмичење мора званично да проследи школа, иначе се пријављен учесник **дисквалификује**.

ИЗ ПРАВИЛНИКА О ТАКМИЧЕЊУ ЛИНГВИСТИЧКИХ СЕКЦИЈА ОСНОВНИХ И СРЕДЊИХ ШКОЛА

ДРУШТВО ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ
РАЗВОЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ВУКОВА ЗАДУЖБИНА

1.

Такмичење има за циљ:

- да афирмише рад лингвистичких дружина и секција које својим програмима, облицима и методама рада утичу на подизање квалитета наставног процеса у српском језику и књижевности;
- да подстакне ученике на конкретнију примену знања којима су овладали о српским језичким системима и језичкој култури;
- да развије код ученика способност да стечена знања са сигурношћу примењују;
- да подстакне ученике и наставнике на проширивање знања праћењем достигнућа савремене науке о језику и језичкој култури.

2.

Такмичење има два вида:

- I – за најбоље лингвистичке дружине и секције у основној школи; и
- II – за најбоље лингвистичке дружине и секције у средњој школи.

3.

Најбоље лингвистичке секције награђују се Дипломом и одабраним књигама, чији се износ утврђује сваке године.

4.

Проглашавање најбољих лингвистичких секција обавља се сваке године на Зимском семинару, када се врши и уручивање награда.

5.

Пријављивање лингвистичких секција за такмичење врши се сваке године **до 15. новембра за рад у претходној школској години**. Право пријављивања имају лингвистичке дружине и секције, школе и друге просветне институције.

Уз пријаву предлагачи морају доставити потпуну документацију о раду лингвистичке секције у претходној школској години:

- план рада;
- колективне истраживачке пројекте;
- индивидуалне пројекте и радове;
- школске лингвистичке часописе.

Избор најбољих лингвистичких секција врши Републичка комисија коју именује Управа Друштва.

6.

Управа Друштва бира председника и секретара Комисије. Републичка Комисија доноси одлуке већином гласова.

7.

Ако Комисија процени да су лингвистичке секције изједначене по квалитету, може предложити да се за најбоље прогласе, у свакој категорији, највише три секције за I, II и III награду.

8.

Прво проглашење најбоље лингвистичке секције у основној и најбоље лингвистичке секције у средњој школи обављено је у јануару 1991. године, обухватајући период претходне школске године.

9.

На Зимском семинару приликом свечаног проглашења најбољих лингвистичких секција, јавно се похваљују и награђују професори и наставници који су стручно водили награђене секције, како би и овај стручни рад изашао из анонимности и подстицајно деловао на унапређивање рада лингвистичких секција у школама.

Рад секција је саставни део годишњих програма образовно-васпитног рада школа и приликом јављања на конкурс Друштва пријаву за такмичење мора званично да проследи школа, иначе се пријављен учесник **дисквалификује.**

10.	<p>Напишите у ком је падежу, роду и броју подвучена именица у следећој реченици: <i>Кад бисмо сви рециклирали старе новине, спасли бисмо 250 милиона стабала годишње.</i></p> <table border="1" data-bbox="239 334 658 411"> <tr> <td></td> <td>Род</td> <td>Број</td> <td>Падеж</td> </tr> <tr> <td>новине</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>		Род	Број	Падеж	новине			
	Род	Број	Падеж						
новине									
11.	<p>Заокружите слова испред оних парова у којима оба примера спадају у исту врсту речи: а) бубати – бубалица б) математика – математички в) имењак – имењакиња г) тежина – тешкоћа д) врео – врелина</p>								
12.	<p>Подвучите глаголе свршеног вида: <i>помишљати, размислити, замислити, мислити, умишљати</i></p>								
13.	<p>Напишите префикс помоћу којег су грађени глаголи <i>исцџепати</i> и <i>испунити</i>: _____</p>								
14.	<p>Творбена основа изведеница <i>главатост</i> (особина) и <i>главатица</i> (врста рибе) гласи: а) глав- б) глава- в) глават- Заокружите слово испред тачног одговора.</p>								
15.	<p>Прилог у реченици: <i>Он је брзо отрчао јер је почело невреме</i> употребљен је: а) у свом основном значењу б) у значењу добијеном метафором в) у значењу добијеном метонимијом Заокружите слово испред тачног одговора.</p>								
16.	<p>У одређеним српским говорима у прошлости се употребљавала турска реч <i>басамак</i>, која је означавала <i>степеник</i>. Подвучите два термина којима се одређује статус те именице у српском књижевном језику: неологизам жаргонизам термин архаизам историзам позајмљеница</p>								
17.	<p>Подвучите зависне реченице: Раздобље од 1875. до 1878. године, у којем су избили устанци за ослобођење Балкана, велике европске силе назвале су Великом источном кризом, свесне да та збивања могу да промене слику Балкана.</p>								

18.	Заокружите слова испред примера за жељне независне реченице: а) Добро ми дошао! б) Желимо вам добродошлицу! в) Како ми је драго што те видим! г) Да си ми жив и здрав! д) Да си одмах отишао!										
19.	Допуните табелу, анализирајући реченицу <i>Да би написао реферат из историје, Марко је прочитао неколико књига</i> (синтаксичке функције наводите прецизно): <table border="1" style="margin-left: 20px;"> <tr> <td>Како гласи реченични члан</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Која је функција тог члана</td> <td></td> <td></td> <td>предикат</td> <td></td> </tr> </table>	Како гласи реченични члан					Која је функција тог члана			предикат	
Како гласи реченични члан											
Која је функција тог члана			предикат								
20	Упишите запете тамо где је то неопходно: <i>Доба ренесансе доноси процват математике али не захваљујући научницима него разним практичарима. Најбољи математички ум међу њима био је чувени уметник Албрехт Дирер за кога кажу да нема дисциплине у сликарству у којој се није исказао.</i>										

ТЕСТ: 1 (РЕШЕЊА)

1. источнохерцеговачки дијалекат
2. словеначки, украјински
3. а)
4. Улица владике Данила
5. гимнастика, романтика, енклитика, тактика
6. в)
7. Непажљива и неприлагођена вожња је законом кажњива.
8. задатак, жена, земља, папуча, студент
9. б)
- 10.

	Род	Број	Падеж
новине	женски	множина	акузатив

11. в), г)
12. помишљати, размислити, замислити, мислити, умишљати
13. из- (признати одговор и без цртице)
14. в)
15. а)
16. архаизам, позајмљеница
17. Раздобље од 1875. до 1878. године, у којем су избили устанци за ослобођење Балкана, велике европске силе назвале су Великом источном кризом, свесне да та збивања могу да промене слику Балкана.
18. а), г)

19.

Како гласи реченични члан	<i>Да би написао реферат из историје</i>	<i>Марко</i>	<i>је прочитао</i>	<i>неколико књига</i>
Која је функција тог члана	(прилошка) одредба циља / за циљ	(граматички) субјекат	предикат	прави / директни / ближи објекат

20. Доба ренесансе доноси процват **математике**, али не захваљујући **научницима**, него разним практичарима. Најбољи математички ум међу њима био је чувени уметник Албрехт **Дирер**, за кога кажу да нема дисциплине у сликарству у којој се није исказао.

ТЕСТ: 2 (20 ПИТАЊА)

1.	Подвуците име дијалекта штокавског наречја ијекавског изговора који нема четири акцента (нову акцентуацију): призренско-тимочки дијалекат, зетско-јужносанцачки дијалекат, шумедијско-војвођански дијалекат, источнохерцеговачки дијалекат
2.	Подвуците језике који припадају западнословенској језичкој групи: пољски, словачки, словеначки, украјински, белоруски, чешки
3.	За Библијско друштво у Лондону <i>Стари завет</i> на српски језик превео је: а) Вук Караџић б) Сава Мркаљ г) Доситеј Обрадовић г) Ђуро Даничић Заокружите слово испред тачног одговора.
4.	Заокружите слово испред исправно написане скраћенице од речи: доктор: а) др б) др. в) д-р г) д.
5.	Подвуците речи у којима се затворени слог налази пре акцентованог: <i>синтаксичар, носталгичар, методичар, алхемичар</i>
6.	Заокружи слово испред скупа гласова који садржи само звучне експлозиве (праскаве консонанте): а) З, Д, Г б) К, Г, Х в) Д, Б, М г) Б, Д, Г
7.	Подвуците речи у којима примећујете алтернацију о : е (преглас): <i>Крајем 19. века краљев нећак оженио се кћерком немачког владара.</i>

8.	Подвуците придеве у чијим компаративима примећујете јотовање: <i>бео, кратак, мек, паметан, млад, нов</i>								
9.	Заокружите слово испред именице која према значењу спада у исту подврсту као именица написана великим словима: <p style="text-align: center;">НИШ</p> а) југ б) Авала в) грађанин г) насеље								
10.	Напишите у ком је падежу, роду и броју подвучена именица у следећој реченици: <i>У старом Риму за достављање писма на велику удаљеност употребљавали су ласте.</i> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"><thead><tr><th></th><th>Род</th><th>Број</th><th>Падеж</th></tr></thead><tbody><tr><td>писма</td><td></td><td></td><td></td></tr></tbody></table>		Род	Број	Падеж	писма			
	Род	Број	Падеж						
писма									
11.	Заокружите слова испред оних парова у којима оба примера спадају у исту врсту речи: а) топао – топлина б) сладак – сладуњав в) девет – деветоро г) неколико – неколицина д) учно – учioniца								
12.	Подвуците глаголе свршеног вида: <i>поразговарати, проговорити, говорити, заговарати, приговарати</i>								
13.	Од наведених речи две су изведене истим суфиксом. Подвуците их: <i>питање сунце детење јаслице копитање јарене срдаице</i>								
14.	Глаголе <i>женити</i> и <i>оженити</i> повезује: а) исти начин творбе б) иста мотивна реч в) исти корен Заокружите слово испред тачног одговора.								
15.	Заокружите слово испред реченице у којој запажете фразеологизам: а) Ласта је летела изнад куће. б) Летела је из собе у собу журно спремајући стан. в) У прошлости су летеле главе због таквих схватања. г) Посада је летела у Кину два пута недељно.								
16.	У <i>Великом речнику страних речи и израза</i> И. Клајна и М. Шипке, нова реч ангрејт овако је дефинисана: рач. <i>надградња хардвера или софтвера ради побољшања манипулативних могућности</i> . Подвуците три термина којима се одређује статус те именице у српском књижевном језику: неологизам, дијалектизам, архаизам, историзам, позајмљеница, термин								

17.	Подвуците зависне реченице: „Аутопортрет” је цртеж који је да Винчи нацртао у позним годинама, а представља проћелавог човека, погледа упртог унапред. Иако се цртеж појавио тек почетком 19. века, историчари уметности се слажу да је дело заиста да Винчијево.										
18.	Заокружите слова испред реченица у којима запажете деагентизацију: а) Неко те је звао. б) Смркава се. в) Позван си на разговор. г) Само се о томе говори. д) Стигао је!										
19.	Допуните табелу, анализирајући реченицу Пре него што се одлучиш, затражи савет (синтаксичке функције наводите прецизно): Како гласи реченични члан <table border="1" style="margin-left: 20px;"> <tr> <td>Како гласи реченични члан</td> <td></td> <td>[ми]</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Која је функција тог члана</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	Како гласи реченични члан		[ми]			Која је функција тог члана				
Како гласи реченични члан		[ми]									
Која је функција тог члана											
20	Упишите запете тамо где је то неопходно: Ако би се судило по броју детаља прво место међу заставама припало би застави Туркменије бивше републике Совјетског Савеза. Наиме на левој страни се налази црвена трака са пет шара са теша а испод њих су две укритене маслинове гранчице.										

ТЕСТ: 2 (РЕШЕЊА)

1. зетско-јужносанцачки дијалекат,
2. пољски, словачки, словеначки, украјински, белоруски, чешки
3. г) Ђуро Даничић
4. а) др
5. синтаксичар, носталгичар, методичар, алхемичар
6. г)
7. Крајем 19. века краљев нећак оженио се кћерком немачког владара.
8. бео, кратак, мек, паметан, млад, нов
9. б)
- 10.

	Род	Број	Падеж
писма	средњи	једнина	генитив

11. б), в)
12. поразговарати, проговорити, говорити, заговарати, приговарати
13. детенце, јаренце
14. в)
15. в)

16. неологизам, позајмљеница, термин
 17. „Аутопортрет“ је цртеж који је да Винчи нацртао у позним годинама, а представља проћелавог човека, погледа упртог унапред. Иако се цртеж појавио тек почетком 19. века, историчари уметности се слажу да је дело заиста да Винчијево.
 18. г), д)
 19.

Како гласи реченични члан	<i>Пре него што се одлучиш</i>	[<i>ти</i>]	<i>затражи</i>	<i>савет</i>
Која је функција тог члана	(прилошка) одредба времена / за време	(граматички) субјекат	(глаголски) предикат	прави / директни / ближи објекат

20. Ако би се судило по броју **детаља**₁, прво место међу заставама припало би застави **Туркменије**₂, бивше републике Совјетског Савеза. **Наиме**₂ на левој страни се налази црвена трака са пет шара са **тепиха**₂, а испод њих су две укрштене маслинове гранчице.

ТЕСТ: 3 (20 ПИТАЊА)

1.	Подвучите име дијалекта штокавског наречја екавског изговора који има седам падежа (нову деklinацију): призренско-тимочки дијалекат, зетско-јужносанџачки дијалекат, шумедијско-војвођански дијалекат, источнохерцеговачки дијалекат
2.	Подвучите језике који не припадају јужнословенској језичкој групи: српски, бугарски, словеначки, македонски, чешки, словачки
3.	Аутор <i>Мале српске граматике</i> (из 1850. године) је: а) Ђуро Даничић б) Вук Караџић в) Сава Мркаљ г) Доситеј Обрадовић Заокружите слово испред тачног одговора.
4.	Заокружите слово испред исправно написане скраћенице од вишечланог израза и тако даље: а) итд б) итд. в) и. т. д. г) и тд.
5.	Подвучите речи у којима се акценат налази на првом слогу (гледано од почетка речи): <i>неопходан, неопходност, опходити се, опходим се</i>

6.	<p>Заокружи слова испред скупова гласова који садрже само безвучне фрикативе (струјне консонанте).</p> <p>а) З, С, Ш б) Ф, С, Ш в) Х, С, Ф г) З, Ж, Ф</p>								
7.	<p>Подвуците речи у чијој промени примећујете непостојано <i>a</i> (алтернацију <i>a</i> : $\emptyset$): <i>Опа, у петак нам стигао рачун за струју, а данас за телефон.</i></p>								
8.	<p>Подвуците глаголе у чијем трпном придеву примећујете јотовање: <i>уписати, видети, погодити, послити, прочитати</i></p>								
9.	<p>Заокружите слово испред именице која према значењу спада у исту подврсту као именица написана великим словима: ГРОЖЂЕ</p> <p>а) крушке б) воћке в) укус г) деца</p>								
10.	<p>Напишите у ком је падежу, роду и броју подвучена именица у следећој реченици: <i>Ма колико се то супротстављало логици, васиона нема <u>центар</u> нити границе.</i></p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th></th> <th>Род</th> <th>Број</th> <th>Падеж</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>центар</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		Род	Број	Падеж	центар			
	Род	Број	Падеж						
центар									
11.	<p>Заокружите слова испред оних парова у којима оба примера спадају у исту врсту речи:</p> <p>а) комшија – комшилук б) плаветан – плаветнило в) хитар – хитрина г) себе – својина д) виолина – виолиниста</p>								
12.	<p>Подвуците глаголе свршеног вида: <i>одсвирати, свируцкати, свирати, засвирати, посвирати</i></p>								
13.	<p>Подвуците две именице које према значењу не припадају низу: купушиште, репиште, годиште, кукурузиште, дериште, јечмиште, бостаниште</p>								
14.	<p>Мотивна реч изведенице <i>гласност</i> гласи _____.</p>								
15.	<p>Заокружите слово испред реченице у којој запажете фразеологизам:</p> <p>а) Обећао је да ће доћи чим заврши посао. б) Сунчани пролећни дани обећавали су врело лето. в) Већ годинама нам обећавају златна брда и долине. г) Родитељи су је обећали Милану.</p>								

16.	<p>Одредите значењски однос између подвучених придева у реченицама: <i>Та <u>варљива</u> мисао довела га је у заблуду и Воће је лако <u>варљива</u> храна.</i></p> <p>а) полисемија б) хомонимија в) синонимија г) антонимија</p> <p>Заокружите слово испред тачног одговора.</p>										
17.	<p>Подвуците зависне реченице: <i>Хартија се у древној Кини, где је и настала, употребљавала за писање, али и за израду разних предмета. Доспевши у 13. веку у ту земљу, Марко Поло је забележио да се хартија употребљава и у погребним обредима.</i></p>										
18.	<p>Заокружите слова испред реченица у којима постоји градациони напоредни однос:</p> <p>а) Купи не трешње, него вишње. б) Купила сам не само трешње него и вишње. в) Купила сам трешње, вишње, а и крушке. г) Купила сам трешње, а не вишње. д) Нисам купила ни трешње, а камоли вишње.</p>										
19.	<p>Допуните табелу, анализирајући реченицу <i>Ако ми лепо објасниш, све ћу разумети</i> (синтаксичке функције наводите прецизно): Како гласи реченични члан</p> <table border="1" style="margin-left: 20px;"> <tr> <td>Како гласи реченични члан</td> <td></td> <td>[ja]</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Која је функција тог члана</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	Како гласи реченични члан		[ja]			Која је функција тог члана				
Како гласи реченични члан		[ja]									
Која је функција тог члана											
20.	<p>Упишите запете тамо где је то неопходно: <i>Филм „Велики диктатор” у којем игра незаборавни Чарли Чаплин снимљен је 1940. године. То је први Чаплинов звучни филм а уједно и његова најпопуларнија комедија коју је британски лист „Гардијан” уврстио међу 25 најбољих комедија свих времена.</i></p>										

ТЕСТ: 3 (РЕШЕЊА)

1. шумадијско-војвођански
2. чешки, словачки
3. а) Ђуро Даничић
4. б) нгд.
5. неопходан, неопходност, опходити се, опходим (се)
6. б), в)
7. Опа, у петак нам стигао рачун за струју, а данас за телефон.
8. уписати, видети, погодити, посолити, прочитати
9. г)

10.

	Род	Број	Падеж
центар	мушки	једнина	акузатив

11. а), д)
 12. одсвирати, свируцкати, свирати, засвирати, посвирати
 13. годиште, дериште
 14. гласан
 15. в)
 16. б)
 17. Хартија се у древној Кини, где је и настала, употребљавала за писање, али и за израду разних предмета. Доспевши у 13. веку у ту земљу, Марко Поло је забележио да се хартија употребљава и у погребним обредима.
 18. б), д)
 19.

Како гласи реченични члан	<i>Ако ми лепо објасниш</i>	[ja]	<i>све</i>	<i>ћу разумети</i>
Која је функција тог члана	(прилошка) одредба услова / за услов	(граматички) субјекат	прави / директни / ближи објекат	(глаголски) предикат

20. Филм „**Велики диктатор**“, у којем игра незаборавни **Чарли Чаплин**, снимљен је 1940. године. То је први Чаплинов звучни **филм**, а уједно и његова најпопуларнија **комедија**, коју је британски лист „Гардијан“ уврстио међу 25 најбољих комедија свих времена.

ТЕСТ: 4 (30 ПИТАЊА)

1.	Подвуците имена млађих дијалеката штокавског наречја који су узети као основа српског књижевног језика: призренско-тимочки дијалекат, зетско-јужносанџачки дијалекат, шумадијско-војвођански дијалекат, источнохерцеговачки дијалекат
2.	Подвуците језик који не припада језичкој групи којој припадају остали језици: пољски, словачки, словеначки, чешки, лужичкосрпски
3.	У изради другог издања <i>Српског рјечника</i> Вуку Ст. Караџићу непосредно је помагао: а) Буро Даничић б) Јернеј Копитар в) Саво Мркаљ г) Доситеј Обрадовић Заокружите слово испред тачног одговора.

4.	Подвуците исправно написан назив познатог историјског догађаја: <i>Први српски устанак, Први Српски устанак, Први Српски Устанак, први Српски устанак</i>
5.	Према датим екавским облицима напишите књижевне ијекавске облике: а) <i>снег</i> : _____ б) <i>мера</i> : _____
6.	Морфологија је наука о: а) гласовима б) настанку нових речи в) реченицама г) облицима речи Заокружите слово испред тачног одговора.
7.	Подвуците речи у којима се акценат налази на другом слогу (гледано од почетка речи): <i>уговарати, уговор, уговорен, уговарање, уговаран</i>
8.	Подвуците речи чији је први слог затворен: <i>коскица, кћеркица, шкољкица, шункица, кришкица</i>
9.	Заокружи слово испред скупа гласова који садржи само денталне експлозиве (праскаве консонанте): а) Д, Ц б) Г, Д в) С, Ц г) Д, Т
10.	Подвуците речи у којима примећујете губљење сугласника (упрошћавање консонантских група): <i>Нишке новине извештавају о почецима изградње новог ауто-пута.</i>
11.	Подвуците правилно написане речи: <i>диалог, социјализам, социјологија, аквариум, диоптрија</i>
12.	Заокружите слово испред речи која садржи сонант Л у слоготворној функцији (слоготворно Л): а) ждрал б) бицикл в) умрлица г) лутка д) булка
13.	Заокружите слово испред примера у којем је подвучена граматичка основа речи: а) <u>наруквица</u> б) <u>наруквица</u> в) <u>наруквица</u> г) <u>наруквица</u>

14.	У следећој реченици подвуците придеве: Научници данас знају доста о томе како изгледа изнутра највећа планета Сунчевог система.
15.	Прочитајте реченицу, па заокружите слово испред тачне тврдње које се односе на пример: <i>У Енглеској се верује да црна мачка, кад нам пређе пут, доноси срећу.</i> а) У датој реченици две именице су у номинативу, једна у локативу, а једна у акузативу. б) У датој реченици једна именица је у номинативу, две у локативу, а једна у акузативу. в) У датој реченици једна именица је у номинативу, једна у дативу, а две у акузативу. г) У датој реченици једна именица је у номинативу, једна у локативу, а две у акузативу.
16.	У следећој реченици подвуците прилоге: Звук се најбрже преноси кроз чврсту средину („Јури” брзином већом од 5000 метара у секунди), а најспорије кроз ваздух (340 метара у секунди).
17.	Напишите глагол <i>давати</i> у глаголском прилогу садашњем: _____
18.	Заокружите слово испред показне заменице: а) њихов б) свачији в) онакав г) неки д) свој
19.	Наведите корен твореница <i>укосница</i> , <i>косат</i> и <i>косурдача</i> . _____
20.	Именица <i>костобоља</i> настала је типом творбе који се зове: а) извођење б) слагање в) комбинована творба г) претварање Заокружите слово испред тачног одговора.
21.	Подвуците две речи које имају исту мотивну реч: прстен, прстатост, прстеновати, прстенчић, прстеновање
22.	Заокружите слова испред оних реченица у којима запажете фразеологизам: а) Паукова мрежа је висила од плафона до пода. б) Не воли свој посао јер му шеф стално виси над главом. в) Висио сам родитељима о врату до тридесете године. г) На прозору је висила дугачка, провидна завеса.
23.	У следећем низу подвуците антонимске парове речи: воља – невоља, истина – неистина, време – невреме, жив – нежив

24.	<p>Заокружите слово испред реченице у којој је значење именице <i>лакат</i> добијено метонимијом:</p> <p>а) Бака ми је причала да је купила платно три лакта дужине. б) Ту оштру кривину возачи су назвали лакат-кривина. в) Пао је и сломио лакат десне руке.</p>										
25.	<p>Подвучите зависне реченице:</p> <p><i>Хартија не може да се назове открићем новог доба, будући да постоји већ 2000 година. Међутим, и данас, у време које се често назива компјутерском ером, хартија је људима и даље потребна.</i></p>										
26.	<p>У реченици <i>Сви смо <u>овде</u></i> подвучен је:</p> <p>а) допунски део предиката б) допунски предикатив в) прилошка одредба за место г) прилошки копулативни предикатив</p>										
27.	<p>Допуните табелу, анализирајући реченицу <i>Кажу ми шта те мучи</i> (синтаксичке функције наводите прецизно):</p> <table border="1" style="margin-left: 20px;"> <tr> <td>Како гласи реченични члан</td> <td>[<i>ти</i>]</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Која је функција тог члана</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	Како гласи реченични члан	[<i>ти</i>]				Која је функција тог члана				
Како гласи реченични члан	[<i>ти</i>]										
Која је функција тог члана											
28.	<p>Заокружите слова испред реченица у којима постоји граматички субјекат:</p> <p>а) У документу је уочен један пропуст. б) Марку је лакнуло. в) Требају ми нове патике. г) Нагло је отоплило. д) Заболело ме је раме.</p>										
29.	<p>Подвучите речи које су обележја узрочних зависних реченица:</p> <p><i>због, па, те, јер, уколико, иако, ако, стога, пошто</i></p>										
30.	<p>Упишите запете тамо где је то неопходно:</p> <p><i>Да би завршили један рукопис средњовековним писарима су били потребни месеци а некад и године. Тако мукоотрпан рад морао је некако да се заштити тако да су рукописе чували у шкрињама док су оне највредније везивали за полице.</i></p>										

ТЕСТ: 4 (РЕШЕЊА)

- шумадијско-војвођански дијалекат, источнохерцеговачки (дијалекат)
- словеначки
- а) Ђуро Даничић
- Први српски устанак
- а) снијег, б) мјера
- г)
- уговарати, уговор, уговорен, уговарање, уговаран
- коскица, кферкица, шкољкица, шункица, кришкица

9. г)
10. Нишке новине извештавају о почецима изградње новог ауто-пута.
11. диалог, социјализам, социјологија, аквариум, диоптрија
12. б)
13. а)
14. Научници данас знају доста о томе како изгледа изнутра највећа планета Сунчевог система.
15. г)
16. Звук се најбрже преноси кроз чврсту средину („јури” брзином већом од 5000 метара у секунди), а најспорије кроз ваздух (340 метара у секунди).
17. дајући
18. в)
19. кос- (признати одговор и без цртице)
20. в)
21. прстеновати, прстенчић
22. б), в)
23. истина – неистина, жив – нежив
24. а)
25. Хартија не може да се назове открићем новог доба, будући да постоји већ 2000 година. Међутим, и данас, у време које се често назива компјутерском ером, хартија је људима и даље потребна.
26. г)
- 27.

Како гласи реченични члан	[<i>ти</i>]	<i>Каж</i> и	<i>ми</i>	<i>шта те мучи</i>
Која је функција тог члана	(граматички) субјекат	(глаголски) предикат	неправи / индиректни / даљи објекат	прави / директни / ближи објекат

28. а) в) д)
29. због, па, те, јер, уколико, иако, ако, стога, пошто
30. Да би завршили један рукопис, средњовековним писарима су били потребни месец, а некад и године. Тако мукотрпан рад морао је некако да се заштити, тако да су рукописе чували у шкрињама, док су оне највредније везивали за полице.

**КЛАСИФИКАЦИОНИ ИСПИТ
ИЗ КЊИЖЕВНОСТИ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА
У БЕОГРАДУ**

ЈУНИ 2020.

ДОЛАП

Ја знам један долап. Црн, гломазан, труо,
Стоји као спомен из прастарих дана.
Његову сам шкрипу као дете чуо;
Стара груба справа давно ми је знана.

Један мали вранац окреће га тромо,
Малаксао давно од тешкога труда
Вуче бедно кљусе сипљиво и хромо,
Бич га бије, улар стеже, жуљи руда.

Вранче, ти си био пун снаге и воље,
И долап си стари окретао живо.
Тешила те нада да ће бити боље;
Млад и снажан, ти си слатке снове снив'о.

Ал' је прошло време преко твоје главе,
Изнемогло тело, малаксале моћи;
Познао си живот и невоље праве,
И јулијске жеге и студене ноћи.

О, како те жалим! – гле, сузе ме гуше, –
Оличена судбо свих живота редом,
Тебе, браћу људе и све живе душе,
Једнаке пред општом неминовном бедом.

Подне. Ти би воде. Ко ће ти је дати?
Ту крај твојих ногу жуборећи тече.
Али бич фијукне... Напред, немој стати,
Док не падне најзад судбоносно вече.

Подне, ти си гладан. Ти би траве хтео;
Свуда око тебе буја трава густа,
И мирисе њене ћув доноси врео.
Али бич фијукне. Збогом, надо пушта!

Ти си, као и ја, од младости ране
Осетио општу судбу што нас гази,
И гладан и жедан проводио дане
Све у истом кругу, све на истој стази.

Ти си, као и ја, на јулијској жези,
Док жубори вода крај тебе у виру,
Сањао о срећи, награди, и нези,
Сањао о добром, заслуженом миру.

О, ко змија љута кошуљицу своју,
Оставити беду, несрећу и злобу,
И ударце бича стечене у зноју,
И свемоћну подлост и општу гнусобу.

Пусти снови! Напред, вранче, немој стати,
Не мириши траву, не осећај вир;
Награду за труде небо ће ти дати:
Мрачну, добру раку, и вечити мир!

Милан Ракић

І ЗАДАЦИ

1. Ком књижевноисторијском периоду припада стваралаштво Милана Ракића? Наведи основне одлике тог периода.
2. Одреди тему песме *Долап*.
3. Издвоји дескриптивне елементе у песми.
4. Шта је симболичко и алегоријско у песми *Долап*?
5. Основна стилска средства и њихова функција.

II ТЕМЕ

1. Психологија главне јунакиње у усменој балади *Хасанагиница*
2. Слика породичног живота у приповеци *Први пут с оцем на јутрење* Лазе Лазаревића
3. Старо и ново у роману *Нечиста крв* Борисава Станковића
4. Извори комике у *Тврдици* Јована Стерије Поповића
5. Тема учења у делу *Живот и прикљученија* Доситеја Обрадовића

СЕПТЕМБАР 2020.

ВЕЧЕ НА ШКОЉУ

Пучина плава

Спава.

Прохладни пада мрак.

Врх хриди црне

Трне

Задњи румени зрак.

И јеца звоно

Боно,

По кршу дршће звук;

С уздахом туге

Дуге

Убоги моли пук.

Клече мршаве

Главе

Пред ликом Бога свог –

Ишту. Но тамо,

Само

Ћути распети Бог.

И сан све ближе
Стиже.
    Прохладни пада мрак,
Врх хриди црне
Трне
    Задњи румени зрак.

Алекса Шантић

І ЗАДАЦИ

1. Ком књижевноисторијском периоду припада стваралаштво Алексе Шантића? Наведи основне одлике тог периода.
2. Издвој основне тематске елементе у песми.
3. Објасни улогу дескриптивних и социјалних мотива.
4. Опиши композицију песме *Вече на шкољу*.
5. Протумачи функцију стилских средстава у песми.

ІІ ТЕМЕ

1. Морални проблеми у песми *Бановић Страхиња*
2. Однос оца и сина у *Житију Светог Симеона* Светог Саве
3. Слика друштва у приповеци *Вођа* Радоја Домановића
4. Прича и приповедачи у *Проклетој авлији* Иве Андрића
5. Ликови у драми *Чекајући Годоа* Семјуела Бекета

СЕПТЕМБАР (трећи рок) 2020.

ЈАБЛАНОВИ

Зашто ноћас тако шуме јабланови,
Тако страсно, чудно? Зашто тако шуме?

Жути месец споро залази за хуме,
Далеке и црне, кô слутње; и снови

У тој мртвој ноћи пали су на воду,
Кô олово мирну и сиву, у мраку.
Јабланови само високо у зраку
Шуме, шуме чудно, и дрхћу у своду.

Сам, крај мирне воде, у ноћи, ја стојим
Кô потоњи човек. Земљом, према мени,
Лежи моја сенка. Ја се ноћас бојим
Себе, и ја стрепим сâм од своје сени.

Јован Дучић

I ЗАДАЦИ

1. Ком књижевноисторијском периоду припада поезија Јована Дучића? Наведи основне одлике тог периода.
2. Одреди и објасни тему песме *Јабланови*.
3. Образложи у коју врсту лирских песама спадају *Јабланови*.
4. Издвоји основне мотиве и њихова симболичка значења.
5. Опиши доминантна изражајна средства у песми.

II ТЕМЕ

1. Баладични елементи у песми *Женидба Милића Барјактара*
2. Појединац и друштво у роману *Злочин и казна* Фјодора Михаиловича Достојевског

3. Психологија главног јунака у приповеци *Мрачајски прото* Петра Кочића
4. Ликови у драми *Ујка Вања* Антона Павловича Чехова
5. Слика националне судбине у роману *Сеобе* Милоша Црњанског

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

ДРУШТВО ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ

Студентски трг 3, 11000 Београд,

телефон 011/3285-506,

e-mail: drustvosj@fil.bg.ac.rs

сајт: drustvosj.fil.bg.ac.rs

Издања Друштва:

1. Љубомир Поповић, **Ред речи у реченици**, II издање, цена 600,00 динара
2. Новица Петковић, **Огледи о српским песницима**, II издање, 600,00 динара
3. Љиљана Бајић, **Одабране наставне интерпретације**, II издање, цена 600,00 динара
4. Слободан Ж. Марковић, **Српска књижевност између два светска рата – појаве, писци и дела**, цена 600,00 динара
5. Тихомир Брајовић, **Облици модернизма**, цена 600,00 динара
6. Бошко Сувајдић, **Јунаци и маске**, цена 600,00 динара
7. Нада Милошевић-Ђорђевић, **Од бајке до изреке**, II издање, цена 600,00 динара
8. Драгана Вукићевић, **Писмо и прича**, цена 600,00 динара
9. Зборник **Ка савременој настави српског језика и књижевности** (књижевност), цена 600,00 динара
10. Бранкица Чигоја, **Траговима српске језичке прошлости**, цена 600,00 динара
11. Радмила Маринковић, **Светородна господа српска**, II издање, цена 600,00 динара
12. Васо Милинчевић, **Велика школа и велики професори**, цена 600,00 динара
13. Јелица Јокановић-Михајлов, **Акцент и интонација говора на радију и телевизији**, цена 600,00 динара
14. Наташа Станковић-Шошо, **Топос пута у српској народној бајци**, цена 600,00 динара

15. Оливера Радуловић, **Речи са чистих усана**, цена 600,00 динара
16. Гордана Јовановић, **Живот Стефана Лазаревића, деспота српскога**, цена 600,00 динара
17. Татјана Јовићевић, **Српски историјски роман XIX века**, цена 600,00 динара
18. Јован Деретић, **Огледи о српској књижевности**, цена 600,00 динара
19. Душан Иванић, **Огледи о Стерији**, цена 600,00 динара
20. **Писци говоре**, приредио Михајло Пантић, цена 600,00 динара
21. Божо Ћорић, **Творба именица у српском језику**, цена 600,00 динара
22. Мило Ломпар, **О завршетку романа**, цена 600,00 динара
23. Бошко Сувајцић, **Иларион Руварац и народна књижевност**, цена 600,00 динара
24. Драгана Мршевић-Радовић, **Фразеологија и национална култура**, II издање, цена 600,00 динара
25. Снежана Милинковић, **Преображаји новеле**, цена 600,00 динара
26. Снежана Самарџија, **Биографије епских јунака**, цена 600,00 динара
27. Гордана Штасни, **Творба речи у настави српског језика**, цена 600,00 динара
28. Зона Мркаљ, **Наставно проучавање народних приповедака и предања**, цена 600,00 динара
29. Јелена Јовановић, **Писци и стил**, цена 600,00 динара
30. Милош Ковачевић, **Огледи из српске синтаксе**, цена 600,00 динара
31. Божо Ћорић, **Лингвомаргиналије**, цена 600,00 динара
32. Рајна Драгићевић, **Вербалне асоцијације кроз српски језик и културу**, цена 600,00 динара
33. **Прилози језичком и књижевном образовању**, Зборник 1, приредила Босиљка Милић, цена 600,00 динара

34. **Прилози језичком и књижевном образовању**, Зборник 2, приредили: Б. Милић и В. Брборић, цена 600,00 динара
35. **Пут до есеја (хронолошки преглед такмичења)**, приредила Босилка Милић, цена 600,00 динара
36. Милан Стакић, **Морфо(но)лошке теме**, цена 600,00 динара
37. Зоја Карановић, **Небеска невеста**, цена 600,00 динара
38. **Прилози језичком и књижевном образовању**, Зборник 3, приредили: Б. Милић и В. Брборић, цена 600,00 динара
39. Валентина Питулић, **Трагом архетипа**, цена 600,00 динара
40. Зорица Несторовић, **Класик Стерија**, цена 600,00 динара
41. Вељко Брборић, **Правопис и школа**, II издање, цена 600,00 динара
42. **20 година Републичког такмичења из српског језика и језичке културе ученика основних и средњих школа**, приредила Босилка Милић, цена 600,00 динара
43. Слободан Ж. Марковић, **100 година Друштва за српски језик и књижевност Србије**, прилоге приредила Босилка Милић, цена 600,00 динара
44. Марија Клеут, **Из Вукове сенке**, цена 600,00 динара
45. Јасмина Јокић, **Краљичке песме, Ритуал и поезија**, цена 600,00 динара
46. Зона Мркаљ, **Колико познајеш књижевност?**, цена 600,00 динара
47. Јелица Јокановић, **Прозодија и говорна култура**, цена 600,00 динара
48. **Српски језик кроз тестове 3**, приредила Босилка Милић, цена 650,00 динара
49. Драгана Вељковић Станковић, **Комуникативни приступ у настави српског језика**, цена 600,00 динара
50. Светлана Торњански Брашњовић, **Свадбене песме и обредни смех**, цена 600,00 динара

51. Милан Алексић, **Богдан Поповић и српска књижевност**, цена 600,00 динара
52. Миодраг Павловић, **Спреми се да говориш**, цена 600,00 динара
53. Александар Милановић, **Језик весма полезан**, цена 600,00 динара
54. Весна Ломпар, **Врсте речи и граматичка пракса**, цена 600,00 динара
55. Вељко Брборић, **О српском правопису**, цена 600,00 динара
56. Милорад Дашић, **Народна књижевност у наставним плановима и програмима**, цена 600,00 динара
57. Иван Златковић, **Ка поетици смеха**, цена 600,00 динара
58. Предраг Петровић, **Авангардни роман без романа: поетика кратког романа српске авангарде**, цена 600,00 динара
59. Првослав Радић, **Творба речи и миксоглотија**, цена 600,00 динара
60. Душан Иванић, **П(ј)есник и п(ј)есма**, цена 600,00 динара
61. Душица Потић, **Поетика прикривања – Фолклорни обрасци у стваралаштву Стевана Раичковића**, цена 600,00 динара
62. Бојан Ђорђевић, **Племенита мисија или мука жива – Српски књижевници као професори**, цена 600,00 динара
63. Мирјана Стакић Савковић, **Путујућа учионица (Од екскурзије до стручног путовања као стваралачке активности)**, цена 600,00 динара
64. Душка Кликовац, **Српски језик у светлу когнитивне лингвистике**, цена 600,00 динара
65. Љубомир Поповић, **Комуникативно-граматичка анализа реченице**, цена 600,00 динара
66. Наташа Станковић Шошо, **Књижевно дело Бранислава Нушића у настави**, цена 600,00 динара
67. **Писци говоре 2**, приредио Михајло Пантић, цена 600,00 динара

Часописи:

1. Часопис Књижевност и језик	
Годишња претплата за 2021. годину	600,00
Цена броја	350,00
2. Часопис Свет речи – средњошколски часопис за српски језик и књижевност	
Цена броја	250,00

Збирке тестова:

1. Тестови са такмичења из српског језика и језичке културе ученика основне школе 2011–2017.
Цена 600,00 динара (сваки 11. бесплатан)
2. Тестови са такмичења из српског језика и језичке културе ученика средњих школа 2011–2017.
Цена 600,00 динара (сваки 11. бесплатан)
3. Тестови са Књижевне олимпијаде 1 (2012/2013, 2013/2014)
Цена 600,00 динара
4. Тестови са Књижевне олимпијаде 2 (2014/2015, 2015/2016)
Цена 600,00 динара
5. Тестови са Књижевне олимпијаде 3 (2016/2017, 2017/2018)
Цена 600,00 динара

Уплату извршити на жиро рачун Друштва:

Комерцијална банка

205-23421-53

У рубрику *позив на број* уписати број рачуна.

С А Д Р Ж А Ј

Програм 62. Републичког зимског семинара.....	5
Такмичење ученика средњих школа из књижевности....	10
Писмени задатак награђен првом наградом	13
Литерарне секције – Награда „Проф. др Слободан Ж. Марковић”	18
Лингвистичке секције.....	22
Основношколски и средњошколски листови и часописи.....	25
Такмичење из методике наставе – Награда „Проф. др Милија Николић”	31
Такмичење из српског језика и језичке културе.....	36
Програм такмичења из српског језика и језичке културе	43
Књижевна олимпијада.....	55
Програм такмичења из књижевности	61
Обавештење о такмичењима.....	85
Из правилника о такмичењу литерарних дружина и секција основних и средњих школа – Награда „Проф. др Слободан Ж. Марковић”	86
Из правилника о такмичењу лингвистичких секција основних и средњих школа	89
Класификациони испит из српског језика	92
Класификациони испит из књижевности	106
Књижевни оглас Друштва	112

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

811.163.41+821]:005.745(497.11)"2021"
37.091.33

**РЕПУБЛИЧКИ зимски семинар Настава српског
језика и књижевности у основној и средњим школама
(2021 ; Београд)**

Републички зимски семинар 2021. : настава српског
језика и књижевности у основној и средњим школама
/ [организатори] Друштво за српски језик и књижевност
Србије [и] Министарство просвете, науке и технолошког
развоја Републике Србије [и] Филолошки факултет
у Београду ; [уредници Весна Ломпар ... и др.]. – Београд :
Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2021
([Београд : Чигоја штампа]). – 122 стр. : табеле ; 20 cm

Тираж 150

ISBN 978-86-81130-01-8

1. Милић, Босиљка, 1930- [уредник]

COBISS.SR-ID 30122249